

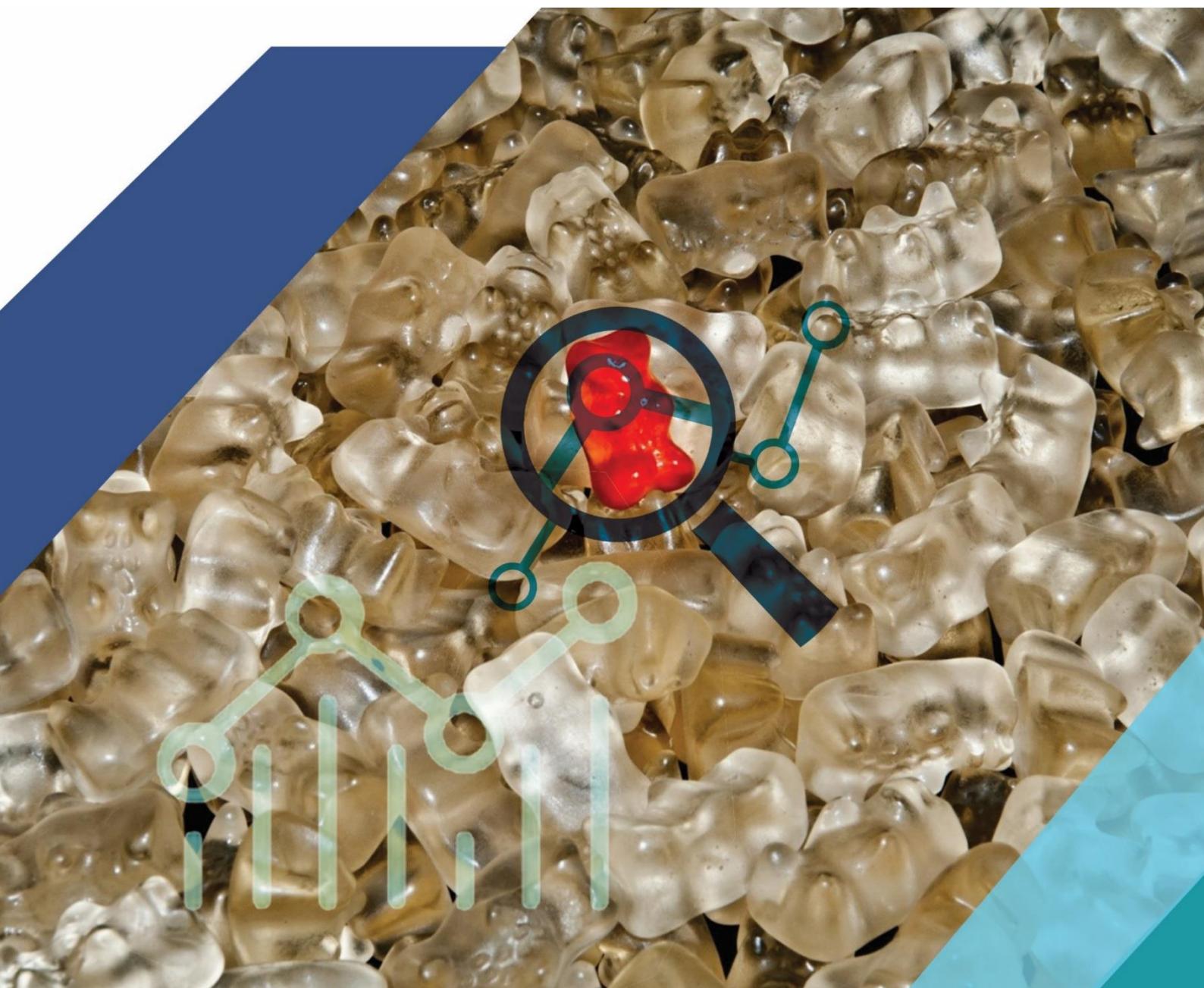
T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

Mevlana
Kalkınma Ajansı
Development Agency
www.mevka.org.tr

Konya İli Jelatin Üretimi

Ön Fizibilite Raporu

T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI

Mevlana
Kalkınma Ajansı
Development Agency
www.mevka.org.tr

Konya İli Jelatin Üretimi Ön Fizibilite Raporu

2020
EKİM

RAPORUN KAPSAMI

Bu ön fizibilite raporu, yatırımcıları bilgilendirme amacıyla Konya ilinde “*Jelatin Üretim Tesisi*” kurulmasının uygunluğunu tespit etmek, yatırımcılarda yatırım fikri oluşturmak ve detaylı fizibilite çalışmalarına altlık oluşturmak üzere Sanayi ve **Teknoloji Bakanlığı** koordinasyonunda faaliyet gösteren Mevlana Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanmıştır.

HAKLAR BEYANI

Bu rapor, yalnızca ilgililere genel rehberlik etmesi amacıyla hazırlanmıştır. Raporda yer alan bilgi ve analizler raporun hazırlandığı zaman diliminde doğru ve güvenilir olduğuna inanılan kaynaklar ve bilgiler kullanılarak, yatırımcıları yönlendirme ve bilgilendirme amaçlı olarak yazılmıştır. Rapordaki bilgilerin değerlendirilmesi ve kullanılması sorumluluğu, doğrudan veya dolaylı olarak, **bu rapora dayanarak** yatırım kararı veren ya da finansman sağlayan şahıs ve kurumlara aittir. Bu **rapordaki bilgilere dayanarak bir eylemde bulunan, eylemde bulunmayan veya karar alan kimselere karşı Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ile Mevlana Kalkınma Ajansı sorumlu tutulamaz.**

Bu raporun tüm hakları Mevlana Kalkınma Ajansına aittir. Raporda yer alan görseller ile bilgiler telif hakkına tabi olabileceğinden, her ne koşulda olursa olsun, bu rapor hizmet gördüğü çerçeveyinin dışında kullanılamaz. Bu nedenle; Mevlana Kalkınma Ajansının yazılı onayı olmadan raporun içeriği kısmen veya tamamen kopyalanamaz, elektronik, mekanik veya benzeri bir araçla herhangi bir şekilde basılamaz, çoğaltılamaz, fotokopi veya teksir edilemez, dağıtılamaz, **kaynak** gösterilmeden iktibas edilemez.

İÇİNDEKİLER

1. YATIRIMIN KÜNYESİ	5
2. EKONOMİK ANALİZ	7
2.1 Sektör Tanımı.....	7
2.2 Sektöre Yönelik Sağlanan Destekler	8
2.3 Sektörün Profili.....	10
2.3.1 Malın Tanımı	10
2.3.2 Kullanım Alanları	10
2.3.3 Türkiye Jelatin Sektörü Mevcut Durumu	13
2.3.4 Dünya Jelatin Sektörü Mevcut Durumu	14
2.4 Dış Ticaret.....	16
2.4.1 İhracat.....	17
2.4.2 İthalat.....	23
2.5 Üretim, Kapasite <i>ve Talep Tahmini</i>.....	28
2.6 Girdi Piyasası	29
2.7 Pazar ve Satış Analizi	32
3. TEKNİK ANALİZ.....	35
3.1. Kuruluş Yeri Seçimi	35
3.2. Üretim Teknolojisi.....	36
3.2. İnsan Kaynakları	50
4. FİNANSAL ANALİZ	54
4.1 Sabit Yatırım Tutarı	54
4.1.1. Arsa Yatırımı	54
4.1.2. Etüt ve Proje Giderleri	55
4.1.3. İnşaat Harcamaları	55
4.1.4. Makine ve Teçhizat Giderleri	55
4.1.5. Taşıma ve Sigorta Giderleri.....	56
4.1.6. İthalat ve Gümrükleme Giderleri	56
4.1.7. <i>Montaj Giderleri</i>.....	56
4.1.8. Taşit Araçları ve Demirbaş Giderleri.....	56
4.1.9. İşletmeye Alma Giderleri	56
4.1.10. <i>Genel Giderler</i>.....	56
4.1.11. <i>Beklenebilecek Farklar</i>.....	57
4.2 Yatırımin Geri Dönüş Süresi.....	57
5. ÇEVRESEL VE SOSYAL ETKİ ANALİZİ	57

TABLOLAR

Tablo 1. ISIC Revize 3.1 Kod Listesi	7
Tablo 2. GTİP Listesi	8
Tablo 3. Yararlanılabilecek Yatırım Destek Unsurları	9
Tablo 4. Bazı Kanun, Yönetmelik ve Tebliğler	10
Tablo 5. Jelatin Kullanılan Endüstriyel Ürünler ve Kullanım Amacı	11
Tablo 6. Türkiye Jelatin Üretim Kapasitesi	13
Tablo 7. Jelatin Sektöründe Öne Çıkan Firmalar	15
Tablo 8. Jelatin Sektörüyle İlgili Kurumlar	16
Tablo 9. Dünya Jelatin (GTİP 35.03.300) Ticaret Hacmi (Bin Dolar)	17
Tablo 10. Jelatin İhracatı (kg)	18
Tablo 11. Jelatin Türevleri İhracatı (kg)	20
Tablo 12. Hayvansal Menşeili Diğer Tutkallar İhracat Miktarı (kg)	21
Tablo 13. Jelatin Kapsüller İhracat Miktarı (kg)	22
Tablo 14. Kemik Tutkalları İhracat (kg)	22
Tablo 15. Jelatin İthalatı (kg)	23
Tablo 16. Jelatin Türevleri İthalatı (kg)	24
Tablo 17. Hayvansal Menşeili Diğer Tutkallar İthalatı (kg)	24
Tablo 18. Jelatin Kapsüller İthalatı (kg)	25
Tablo 19. Kemik Tutkalları İthalatı (kg)	25
Tablo 20. Yıllar İtibariyle Jelatin ve Benzeri Ürünleri İhracatı	26
Tablo 21: Yıllar İtibariyle Jelatin ve Benzeri Ürünleri İthalatı	26
Tablo 22: Jelatin ve Jelatin Türevleri Yurtiçi Talep Miktarı	27
Tablo 23. Jelatin Dış Ticaretinde Büyüme Oranları	29
Tablo 24. Onaylı Kesimhane ve Parçalama Tesisi	30
Tablo 25. Sığır Varlığı ve Kesilen Sığır Sayısı	32
Tablo 26. Yıllar İtibariyle Öngörülen Kapasite Kullanım Oranları ve Hammade İhtiyacı	34
Tablo 27. Yer Seçimine İlişkin Değerlendirme	35
Tablo 28. Seçilen Üretim Yöntemine Yönelik Madde Balansı	47
Tablo 29. Taze Kemikten Kemik Cipslerine Ana İşleme Ekipmanları	47
Tablo 30. Jelatin Proses İçin Ana İşleme Ekipmanları	49
Tablo 31. Yan Ürün İçin (DCP) Ana İşleme Ekipmanı	50
Tablo 32. Türkiye ve Konya Genç Nüfusu	50
Tablo 33: 15 Yaş ve Üzeri Eğitim Durumuna Göre Nüfus Oranı	51
Tablo 34. İşçilik ve Personel Dağılımı	51
Tablo 35. Aylık ve Yıllık Ücret Bilgileri	53
Tablo 36. Toplam Yatırım Tutarı (USD)	54
Tablo 37. Yatırım Uygulama Planı	57

ŞEKİLLER

Şekil 1. Jelatinin Kullanım Alanlarına Göre Dağılımı	12
Şekil 2. Dünya Jelatin İthalat Haritası	14
Şekil 3: Dünya Jelatin İhracat Haritası	14
Şekil 4. Jelatin Üretiminde Coğrafi Dağılım.....	15
Şekil 5. Dünya Jelatin(GTİP 35.03.300) İhracatı İlk 5 Ülke (Bin Dolar).....	16
Şekil 6. Dünya Jelatin(GTİP 35.03.300) İthalatı İlk 5 Ülke (Bin Dolar).....	17
Şekil 7. Türkiye Jelatin Sektörü Dış Ticaret Değerlendirmesi.....	27
Şekil 8. Türkiye Jelatin Dış Ticaretinin Gelişimi.....	29
Şekil 9. Jelatin Üretiminin Kullanılan Hammaddeye Göre Dağılımı	30
Şekil 10. Sığır Derisinden Jelatin Üretimi Şeması	39
Şekil 11. Üretim Akım Şeması	40
Şekil 12. Ekstraksiyon	41
Şekil 13. Aritma	42
Şekil 14: Konsantrasyon	42
Şekil 15: Öğütme, Eleme ve Harmanlama	43
Şekil 16: Kurutma	44
Şekil 17. Üretim Akım Şeması	46
Şekil 18. Organizasyon Şeması.....	52

KISALTMALAR

ABİGEM	Avrupa Birliği İş Geliştirme Merkezi
Ar-Ge	Araştırma ve Geliştirme
ÇED	Çevre Etki Değerlendirmesi
EB	Endüstri Bölgesi
E-TUYS	Elektronik Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Bilgi Sistemi
GME	Gelatine Manufacturers of Europe
GTİP	Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu
HACCP	Hazard Analysis and Critical Control Points
ISIC	International Standard Industrial Classification of All Economic Activities
ISO	International Organization for Standardization
ITC	The International Trade Centre
KKO	Kapasite Kullanım Oranı
MEVKA	Mevlana Kalkınma Ajansı
NACE	Nomenclature des Activités Économiques dans la Communauté Européenne
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
SEGE	Sosyo-Ekonominik Gelişmişlik Endeksi
TOBB	Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
TSE	Türk Standartları Enstitüsü
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

KONYA İLİ JELATİN ÜRETİMİ ÖN FİZİBİLİTE RAPORU

1. YATIRIMIN KÜNYESİ

Yatırım Konusu	Jelatin Üretim Tesisi	
Üretilen Ürün/Hizmet	Jelatin	
Yatırım Yeri (İl – İlçe)	Konya	
Tesisin Teknik Kapasitesi	Sığır Kemiğinden 1.500 Ton/Yıl Standart Toz Jelatin Üretimi	
Sabit Yatırım Tutarı	18.020.460 (\$)	
Yatırım Süresi	15 Ay	
Sektörün Kapasite Kullanım Oranı	Erişilememiştir.	
İstihdam Kapasitesi	153	
Yatırımın Geri Dönüş Süresi	4 Yıl 10 Ay	
İlgili NACE Kodu (Rev. 3)	20.59 Başka Yerde Sınıflandırılmamış Kimyasal Ürünlerin İmalatı	
İlgili GTİP Numarası	35.03 Jelatin, Jelatin Türevleri, Balık Tutkali, Hayvansal Tutkallar	
Yatırımın Hedef Ülkesi	Türkiye	
Yatırımın Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına* Etkisi	Doğrudan Etki	Dolaylı Etki
	Amaç 9: Sanayi, Yenilikçilik ve Altyapı Amaç 12: Sorumlu Tüketim ve Üretim	Amaç 3: Sağlıklı Bireyler
Düzenleme İlgili Hususlar	Halal gıda belgesine sahip üretim planlanmaktadır.	

Rapor tarihi: 31/08/2020

Subject of the Project	Jelatine Production Facility	
Information about the Product/Service	Jelatine	
Investment Location (Province-District)	Konya	
Technical Capacity of the Facility	Production of 1.500 Tons / Year Standard Powder Gelatine From Bovine Bone	
Fixed Investment Cost (USD)	18.020.460 (\$)	
Investment Period	15 Months	
Economic Capacity Utilization Rate of the Sector	N/A	
Employment Capacity	153	
Payback Period of Investment	4 Years 10 Months	
NACE Code of the Product/Service (Rev.3)	20.59 Manufacture of Chemical Products	
Harmonized Code (HS) of the Product/Service	35.03 Gelatin, gelatin derivatives, fish glue, animal glues	
Target Country of Investment	Turkey	
Impact of the Investment on Sustainable Development Goals	Direct Effect	Indirect Effect
	Goal 9: Industry, Innovation and Infrastructure	Goal 3: Good Health and Well Being
	Goal 12: Responsible Consumption and Production	
Other Related Issues	Planning to manufacture Halal Certificated products	

Report date: 31/08/2020

2. EKONOMİK ANALİZ

2.1 Sektör Tanımı

Jelatin başta domuz, sığır ve çok az olarak da balık gibi hayvanların deri, kemik ve bağ dokularının belli üretim süreçlerinden geçirilmesi ile üretilir. Fizibilite konusu tesisde üretilmesi planlanan jelatinin temel hammaddesi hayvansal sığır kemikleridir. Jelatin memelilerin dokularında, kasları kemiklere bağlayan, kemikleri birbirine ve diğer organlara bağlayan kısımlarında ve derisinde bulunan ve bir protein olan kolajenden çıkartılan bir protein maddesidir. Hayvanların (çoğunlukla sığır ve domuzların) deri, kemik ve bağ dokularındaki kolajen su ile kaynatıldığında jelatin olarak bilinen, suda çözülür proteine dönüşmektedir. Soğutulduğunda, çözelti kolajene dönüşmez; fakat jel hâline gelir. Jelatin güçlü şekil alma kabiliyeti, şeffaf jel oluşturmaması, esnek film hâline gelmesi, hazırlının kolay olması, sıcak suda eriyebilmesi ve kolayca şekil alması gibi özellikleri sebebiyle birçok sektörde; ancak özellikle gıda üretiminde pek çok alanda kullanılmaktadır.

Faaliyet sınıflamaları, ekonomik alanda faaliyet gösteren tüm istatistikî birimler ile ilgili verileri mümkün olduğunda homojen kategorilere ayıran ve sunumunu sağlayan, birimlerin ana faaliyetlerini belirleyen ve uluslararası karşılaştırmayı sağlayan sınıflamalardır. ISIC (International Standard Industrial Classification), Birleşmiş Milletler İstatistik Ofisi tarafından hazırlanan ve tüm dünyada kullanılması önerilen ekonomik faaliyetlerin sınıflamasıdır. ISIC Revize 3.1 sınıflamasına göre; jelatin ve ilgili produktere ilişkin detay kodlar aşağıda verilmektedir:

Tablo 1. ISIC Revize 3.1 Kod Listesi

Kodu	Tanımı
24.29	Başka Yerde Sınıflandırılmamış Kimyasal Ürünlerin İmalatı
24.29.2	Tutkal ve Jelatin İmalatı
24.29.2.01	<i>Tutkal ve Jelatinler</i>
24.29.2.01.30	Jelatin ve Jelatin Türevleri (kazein tutkalları hariç)
24.29.2.01.33	Jelatin ve Jelatin Türevleri-Yiyecekler İçin Kullanılanlar
24.29.2.01.35	Jelatin ve Jelatin Türevleri-Eczacılıkta Kullanılanlar
24.29.2.01.37	Jelatin ve Jelatin Türevleri-Teknik İşlerde Kullanılanlar
24.29.2.01.50	Kemik Tutkalları ve diğer jelatinler

NACE (Nomenclature Generale des Activities Economiques dans les Communautes Europennes), Avrupa Birliği ülkeleri tarafından ISIC sınıflamasından türetilen ve üye ülkelerde zorunlu olarak kullanılan ekonomik faaliyet sınıflamasıdır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından 2008 yılı başından itibaren uygulanmaya başlayan Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin İstatistikî Sınıflaması, NACE Rev 2'de jelatin üretimi, İmalat kısmında (C), Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin İmalatı bölümünde (20), Diğer Kimyasal Ürünlerin İmalatı (205) grubunda, Başka Yerde Sınıflandırılmamış Diğer Kimyasal Ürünlerin İmalatı (2059) altında, Jelatin ve Jelatin Türevleri ile Süt Albüminlerinin İmalatı (205911) içerisinde yer almaktadır.

Jelatine İlişkin Gümrük Tarife İstatistik Pozisyon (GTİP) kodları aşağıda verilmektedir.

Tablo 2. GTİP Listesi

Kodu	Tanımı
VI	Kimya sanayii ve buna bağlı sanayii ürünleri
35	Albüminoid maddeler, tutkallar, enzimler vb.
3503	Jelatin, jelatin türevleri, balık tutkalı, hayvansal tutkallar
350300	Jelatin, jelatin türevleri, balık tutkalı, hayvansal tutkallar
35030010	Jelatin ve Jelatin Türevleri
350300101000	Jelatin
350300102000	Jelatin Türevleri

2.2 Sektöre Yönelik Sağlanan Destekler

Bir ülkede yatırımların özendirilmesinde uygulanan teşvik unsurlarından biri de yatırım teşvik tedbirleridir. Teşvikler yatırımları arttırarak, üretimin ve istihdamın artmasını amaçlayan maddi veya gayri maddi destek ve yardımlardır. Yatırım teşvikleri hükümetler tarafından sektörlerin ve özellikle az gelişmiş bölgelerin gelişiminin sağlanması için sıkça kullanılmaktadır.

Teşviklerden hızlı ve etkin bir şekilde yararlanma süreci müraacaat aşamasında başlamakta olup, bürokrasının azaltılması büyük önem taşımaktadır. Bunun sağlanabilmesi için bazı istisnalar dışında teşvik için bazı sanayi odaları ve kalkınma ajanslarına yetki verilmiştir. Bununla birlikte, 31 Mayıs 2018 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanan Yetkilendirme Tebliği ile **2 Temmuz 2018 tarihinden itibaren** yapılacak yatırım teşvik belgesi başvuruları ve ilişkili işlemler elektronik ortama taşınmıştır. Bu tarihten sonra yapılacak başvurular ve düzenlenecek teşvik belgelerine ilişkin işlemler elektronik ortamda gerçekleştirilecektir. Yatırım teşvik belgesi başvuruları bu tarihten itibaren E-TUYIS (Elektronik Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Bilgi Sistemi) üzerinden Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na yapılacak olup, düzenleme öncesi Kararda yer alan yatırımin yapıldığı yerdeki yerel birimlere başvuru seçeneği de böylelikle ortadan kaldırılmıştır.

2012 yılında hazırlanan yatırım teşvik programının uygulanması amacıyla bölgeler, sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyeleri (Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Endeksi – SEGE 2011) dikkate alınarak 81 il, 6 bölge içerisinde sınıflandırılmıştır. Yeni uygulamada bögesel sistem yerine il bazlı bögesel teşvik sisteme geçilmiş olup, Konya 2.Bölgедe yer almıştır.

Konya'da yapılacak olan bu yatırım, genel ve bögesel teşvik sisteminden yararlanacak olup, bögesel desteklerden yararlanacak yatırım konuları her bir grubunun yatırım potansiyeli ve rekabet gücü dikkate alınarak 19.06.2012 tarih ve 28328 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın ikinci ekindeki listede gösterildiği şekilde belirlenmiştir.

Jelatin üretimi Ulusal Faaliyet ve Ürün Sınıflamasına göre kimyasal madde ve ürünlerin imalatı (24) içinde “4.Bölge Desteklerinden Faydalanailecek Orta-Yüksek Teknolojili Yatırım Konuları” kapsamında değerlendirilmektedir. Bu itibarla, Konya'da bölgesel desteklerden yararlanacak yatırımlar arasında yer alan jelatin üretim tesisi yatırımı, **gümrük vergisi muafiyeti ve KDV istisnasına ilave** olarak yatırımın Organize Sanayi Bölgesi (OSB) ve imalat sanayine yönelik Endüstri Bölgesinde (EB) gerçekleştirilebilir gerçekleştirilmemesine bağlı olarak; %45 veya %55 yatırıma katkı, %100 vergi indirimini, OSB veya EB'de yer alması durumuna göre 6 veya 7 yıl boyunca sigorta primi işveren hissesi desteği ile yatırım yeri tahsisi desteğinden yararlanabilecektir.

Tablo 3. Yararlanılabilecek Yatırım Destek Unsurları

Destek Türü			Konya
Gümrük Vergisi Muafiyeti			VAR
KDV İstisnası			VAR
Vergi İndirimi	Yatırıma Katkı Oranı	OSB ve EB Dışı	30/45*
		OSB ve EB İçi	40/55*
Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği	Destek Süresi	OSB ve EB Dışı	6 yıl
		OSB ve EB İçi	7 yıl
Yatırım Yeri Tahsisi			VAR
Faiz veya Kar Payı Desteği	İç Kredi		4 Puan
	Döviz/Dövize Endeksli Kredi		1 Puan

(*) Yüksek teknolojili ürünler

İmalat sanayiine yönelik (US-97 Kodu:15-37) düzenlenen yatırım teşvik belgeleri kapsamında, 1/1/2020 ile 31/12/2022 tarihleri arasında gerçekleştirilecek yatırım harcamaları için yatırıma katkı oranı her bir bölgede geçerli olan yatırıma katkı oranına 15 puan **ilave edilmek suretiyle, kurumlar vergisi veya gelir vergisi indirimi tüm bölgelerde %100 oranında ve yatırıma katkı tutarının yatırım döneminde yatırımcının diğer yatırımlarından elde ettiği kazançlarına uygulanacak oranı %100 olmak üzere, teşvik belgesi üzerinde herhangi bir işlem yapılmaksızın uygulanır (30.12.2019 tarih ve 30994 sayılı Resmi Gazete).**

2.3 Sektörün Profili

2.3.1 Malın Tanımı

Jelatin, ticari olarak sığır derisi ve kemikleri, domuz ve balık derilerinden ekstrakte edilen kolajenin kontrollü şartlarda kısmi hidrolizi ile üretilen bir proteindir.¹

Jelatin elde edilen nihai ürünün karakteristiklerine göre yenilebilir, farmasötik, teknik, fotografik ve hidrolize olmak üzere beş temel kategoride satışa sunulmaktadır. Jelatin ürünlerinin çoğunluğu yenilebilir ve farmasötik niteliktir. Ticari olarak üretilen yenilebilir jelatin **%84-90 protein, %8-12 su ve %2-4 mineral tuzlardan** oluşur ve 100 gramı yaklaşık 350-400 kcal besin değerine sahiptir.

Jelatin üretim yöntemi açısından A Tipi ve B Tipi olarak sınıflandırılmaktadır. A Tipi jelatin sığır, domuz ve balık derileri ekstraksiyon öncesi asit ile muamele edilerek üretilmektedir. B Tipi jelatinde ise sığır kemik ve derileri ekstraksiyon öncesi alkali ile ön işleme sokulmaktadır. Tesiste sığır **kemikleri** kullanılarak ve alkali ön işlem uygulanarak **B Tipi jelatin üretimi** yapılacaktır.

Jelatin sektörü ve sektörün doğrudan bağlantılı olduğu tarım-hayvancılık ile ilgili **kanun**, yönetmelik **ve tebliğlerin** listesi ise aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 4. Bazı Kanun, Yönetmelik ve Tebliğler

5179 Sayılı Kanun	Gıdaların Üretilimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun	05.06.2004 RG No: 25483
Yönetmelik	Gıda Hигиени Yönetmeliği	17.12.2011 RG No: 28145
Et Ürünleri Tebliği: 2018/52	Türk Gıda Kodeksi Et, Hazırlanmış Et Karışıntıları ve Et Ürünleri Tebliği	29.01.2019 RG No: 30670
Ürün Güvenliği Ve Denetimi: 2020/5	Tarım ve Orman Bakanlığının Kontrolüne Tabi Ürünlerin İthalat Denetimi Tebliği	27.12.2019 RG No: 30991 (Mükerrer)

2.3.2 Kullanım Alanları

Jelatin; gıda, kozmetik, ilaç, fotoğraf ve boyalı endüstrisinde yaygın olarak kullanılan önemli bir endüstriyel katkıdır. Yapıtırıcı, kıvam arttırıcı, köpük önleyici ve emülgatör olarak kullanılması jelatinin başlıca kullanım alanıdır.

¹ Bir Gıda Katkısı Olarak Jelatin: Yapısı, Özellikleri, Üretimi, Kullanımı ve Kalitesi/ Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Gıda Mühendisliği Bölümü

Tablo 5.Jelatin Kullanılan Endüstriyel Ürünler ve Kullanım Amacı

Kullanıldığı Ürün	Kullanım Amacı
Tatlı ve Şekerlemeler	Esneklik kazandırır. Çığneme özelliklerini iyileştirir. Raf ömrünü uzatır.
Süt Ürünleri	Esneklik kazandırır. Kivam arttırır. Yapısal özellikleri iyileştirir.
Fırın ve Pastacılık Ürünleri	Dolgu materyalinin yapısını korur. Emülsiyon özelliklerini iyileştirir. Dondurma işleminin zararlarından korur.
Et, Balık ve Sosis	Yenilebilir koruyucu kaplama olarak kullanılır. Görünüşü iyileştirir. Raf ömrünü uzatır
İlaç Kapsülleri ve Tabletler	Sert ve yumuşak kapsüllerin önemli bir bileşenidir. İlacı oksijen ve ışığın zararlı etkisinden korur.
Vitamin Ürünleri	Vitaminleri oksijen ve ışığın zararlı etkisinden korur. Raf ömrünü uzatır
Fotoğraf Ürünleri	Film geliştirilmesinde rol alır. Grafik film ve renkli fotoğraf kâğıdı için kullanılır. Renklerin parlak çıkışını sağlar.
Meyve Suyu	Çökertme amacıyla kullanılır. Homojen ve saydam yapı oluşmasından rol alır.
Kibrit	Kibrit uçlarının ahşap sapa tutulmasında kullanılır.
Kâğıt ve Kitap	Kitapların onarılmasında kullanılır. Kâğıt ürünlerinin suya dayanımını artırmak için kullanılır. Kâğıda dayanım ve sertlik kazandırmak için kullanılır.
Kimyasal Ürünler	Yüksek saflikta materyallerin üretiminde kullanılır.

Kaynak: Bir Gıda Katkısı Olarak Jelatin: Yapısı, Özellikleri, Üretilimi, Kullanımı ve Kalitesi/ Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Gıda Mühendisliği Bölümü

Jelatin gıdalarda genellikle kıvam artırıcı ya da jelleştirici olarak kullanılmaktadır. Gıdaların protein açısından zenginleştirilmesi, yağ ve karbonhidrat oranının azaltılması da jelatinin kullanım alanları içerisinde yer alır. Jelatin üretilen ürünü göre değişen fonksiyonlar üstlenir. Örneğin jelleşme ajanı olarak jöleli tatlılarda, etlerde, şekerlemelerde ve et soslarında; yapı sağlayıcı olarak lokumlarda, koz helvasında, kremalarda, suflelerde; bağlama ajanı olarak rulo etlerde, konserve etlerde, peynirlerde ve süt ürünlerinde kullanılmaktadır. Benzer şekilde koloidal yapıyı korumak için şekerlemelerde, **dondurmalar**, buzlandırılan ürünlerde ve donmuş tatlılarda; durultma ajanı olarak meye sularında, koyulaştırıcı olarak toz içeceklerde, et sularında, soslarda, çorbalarda, pudinglerde, jölelerde, şuruplarda ve süt ürünlerinde kullanılır. Yine emülgatör olarak çorbalarda, soslarda, tatlandırıcılarında, et ve süt ürünlerinde; stabilizatör olarak krem peynirlerde, yoğurtlarda ve buzlandırılan ürünlerde; yapışma

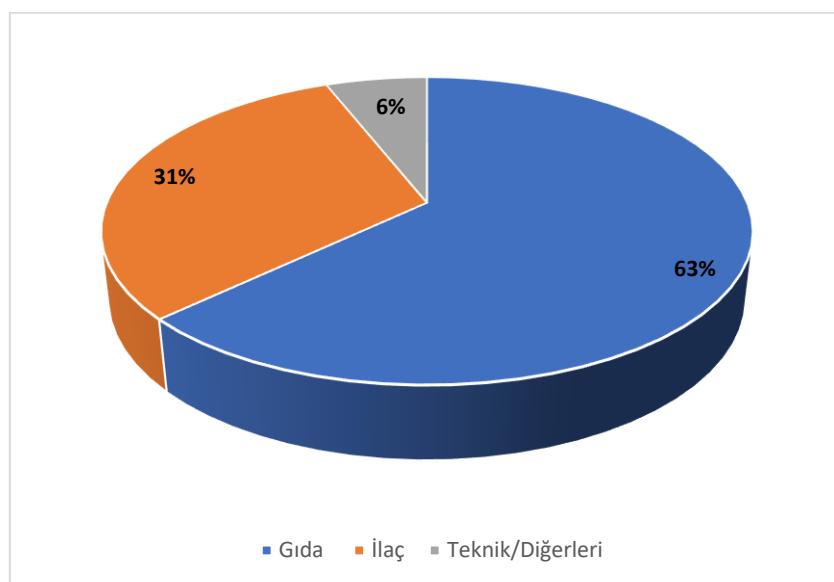
ajanı olarak şekerlemelerde ve et ürünlerinde; köpürmeyi sağlama amacıyla şekerlemelerde, **kremalarda ve dondurmalarda**; kristalizasyonu düzenleyici olarak da dondurmalarda, buzlu ürünlerde ve donmuş tatlılarda yaygın bir kullanma sahiptir. Diğer taraftan jelatin hidrolizatları, gıdalara eklenme yanında bira, şarap ve meyve sularının berraklaştırılmasında da kullanılmaktadır.

Fotoğrafçılıkta kullanılan modern gümüş bromür materyalleri jelatin içeren emülsiyonlardan üretilir. Bu emülsiyonlarda jelatin film tabakasına destek materyali görevi görür. Yıkkışık yüzyl önce fotoğrafçılık endüstrisinde kullanılmaya başlayan jelatin, son zamanlarda X işini filmlerinin üretimi için **de talep edilmektedir**.

Jelatin serumlarda (plazma ikamesi olarak), sert ve yumuşak kapsüllerde, vitamin kaplama materyallerinde, pastillerde, tabletlerde, damlaların üretiminde, macun kaplamalarında, diş macunu üretiminde, mikroorganizma kültürlerinde besleyici ortam olarak, sünger üretiminde ve yeni geliştirilen aşıların formüllerinde yaygın olarak kullanılmaktadır.

Sığır, domuz ve balık kökenli kolajen ve jelatinler, saç ve deri bakım ürünlerinde kullanılan ve önemli fonksiyonlar icra eden ürünlerdir. Örneğin, jelatin hidrolizatları su bağlama kapasitesini artırmak, **trans**-epidermal su kaybını azaltmak ve deriyi iyileştirmek amacıyla deri bakım setlerine ilave **edilmektedir**.

Şekil 1. Jelatinin Kullanım Alanlarına Göre Dağılımı

Kaynak: Gelatin Manufacturers of Europe

2.3.3 Türkiye Jelatin Sektörü Mevcut Durumu

Türkiye'de jelatin üretimi; **Balıkesir (Sel Sanayi Ürünleri Ticaret ve Pazarlama A.Ş. - SelJel)**, **Bursa (Bursa Jelatin gıda San. ve Tic. A.Ş.)**, İstanbul (**Halavet gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş.**) ve **Kocaeli (BB Tarım gıda Mühendislik Ar-Ge Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.**) olmak üzere dört firma tarafından gerçekleşmekte olup, TOBB Veri Tabanı verilerine göre bu firmaların toplam **üretim kapasitesi** 9.861.600 kg'dır. Bu firmalar, gıda jelatin üretiminde hammadde olarak sığır **derisi** kullanmaktadır.

Türkiye'nin ilk jelatin üreticisi olan **SelJel** Sanayi 1961 yılında sığır derilerinden tutkal/teknik jelatin üreticisi olarak Balıkesir'de kurulmuştur. 2010 yılında Sel Sanayi SelJel markası altında sığır derilerinden halal gıda jelatin üremeye başlamıştır.

Bursa ilinde faaliyet gösteren Bursa Jelatin Gıda deri sektöründeki tecrübesinden yola çıkarak 2019 yılında jelatin üretimine başlamıştır. 20.000 **m²** alan üzerinde kurulan tesiste halal yenilebilir sığır jelatini üretimi yapılmaktadır.

Diğer jelatin üreticileri ise İstanbul'da faaliyet gösteren Halavet firması ve Kocaeli'nde faaliyet gösteren BB Tarım Gıda Mühendislik firmasıdır.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK); üretici sayısı az olan sektörlerle ilişkin bilgileri, **gizlilik prensibi** çerçevesinde açıklamamakta, sektördeki üreticiler ise çeşitli nedenlerle kurulu kapasiteleri hakkında şirket bazında bilgi paylaşımında bulunmamaktadır². Bu nedenden dolayı aşağıdaki tabloda firmaların toplam üretim kapasitesi yer almaktadır.

Tablo 6. Türkiye Jelatin Üretim Kapasitesi

İl Adı	Kayıtlı Üretici	Personel Bilgileri						Üretim Kapasitesi KG
		M	T	U	I	İD	Toplam	
Balıkesir	1	5	8	6	159	24	202	*
Bursa	1	2	2	1	49	7	61	*
İstanbul	1	7	12	7	50	7	83	*
Kocaeli	1	3	1	0	4	0	8	*
Toplam	4	17	23	14	262	38	354	9.861.600

M: Mühendis; T: Teknisyen; U: Usta; I: İşçi; İD: İdari;

* Kayıtlı üretici sayısı 4 ve daha az ise üretim kapasitesi bilgileri verilmemektedir

Kaynak: TOBB Sanayi Veri Tabanı, Erişim Tarihi Ağustos 2020

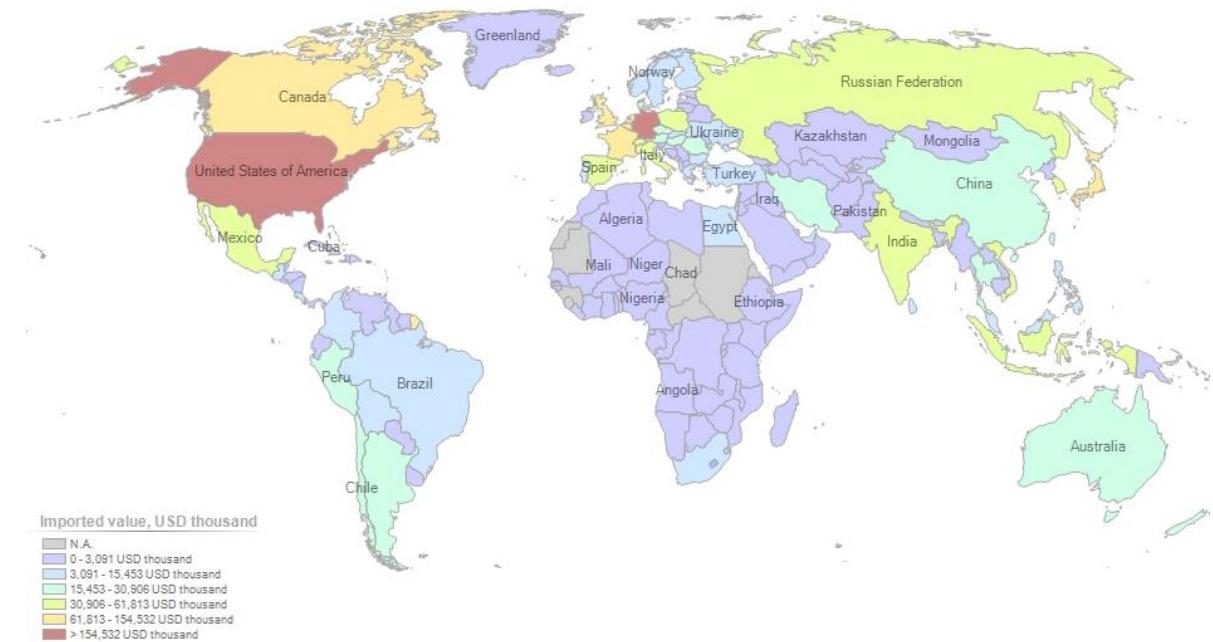
Anadolu Ajansının haberlerine göre, Bolu'da 6.000 ton kapasiteli deriden jelatin işlemeye yönelik bir tesis kurulmaktadır.² Tesisin Bolu'da Deri İhtisas OSB'den yararlanmak üzere ve hammadde teminine yakınlık açısından Bolu'da kurulduğu, kapasitenin bir sonraki aşamada klojen üretimine geçilmesi planlandığından yüksek tutulduğu anlaşılmaktadır.

² <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/boluda-helal-jelatin-uretimi-icin-fabrika-kuruluyor/1989103>

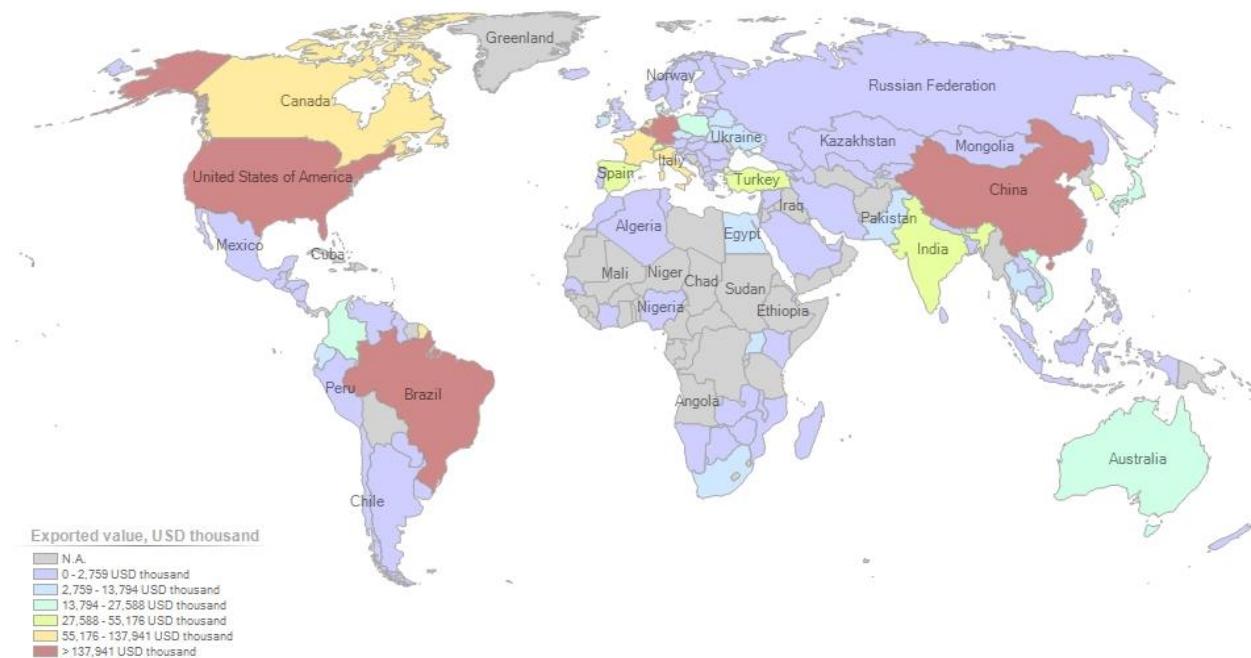
2.3.4 Dünya Jelatin Sektörü Mevcut Durumu

Jelatin, uzun yillardan bu yana dünyada üretimi olan ve birçok ülkede üretilen bir üründür. Dünyada jelatin üretimi, belli başlı birkaç firma tarafından yapılmakta ve firmalar pazarı paylaşmaktadır.

Şekil 2. Dünya Jelatin İthalat Haritası

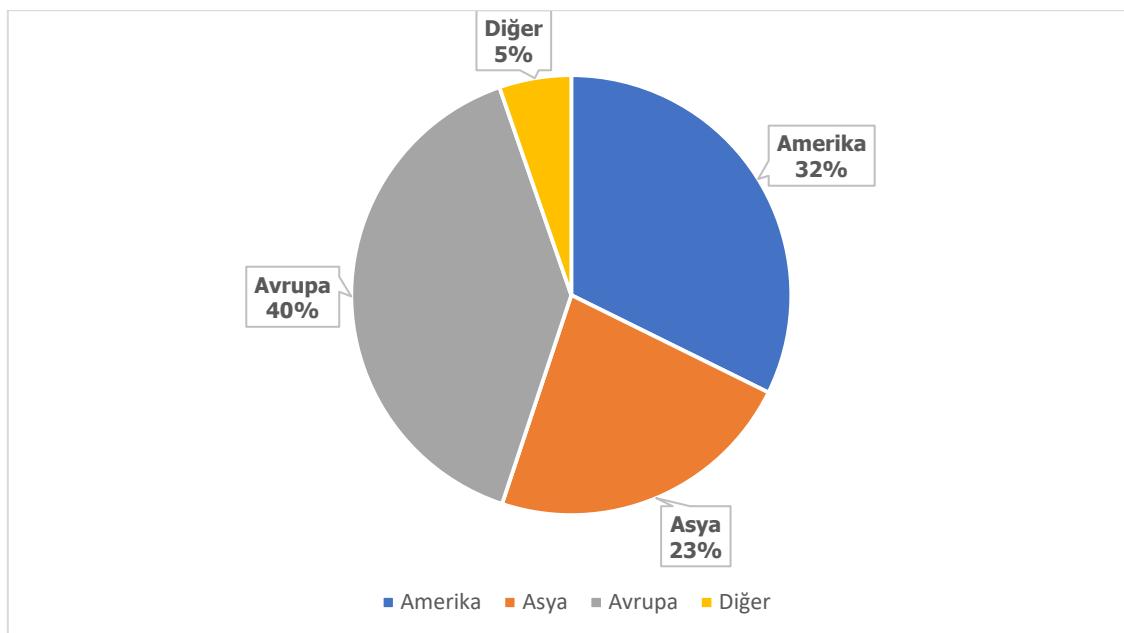
Şekil 3: Dünya Jelatin İhracat Haritası

“Grand View Research Jelatin Sektörü **2019**” raporuna göre, 2019 yılı itibarı ile küresel jelatin pazarının **625,5 ton bin ve ITC (The International Trade Centre)** verilerine göre dünya jelatin ticaret **hacmi 3,5 milyar dolardır**. Sektörün 2027 yılında hacminin **915,9 bin tona** ulaşması beklenmektedir.³

Dünya jelatin pazarının yaklaşık olarak %40’ı Avrupa’da ve %32’si **ise Amerika’da** yoğunlaşmıştır. **Avrupa**, dünyanın en büyük üreticisi ve tüketici konumundadır.

Şekil 4. Jelatin Üretiminde Coğrafi Dağılım

Kaynak: Gelatin Manufacturers of Europe

Tablo 7. Jelatin Sektöründe Öne Çıkan Firmalar

Firmanın Adı	Bulunduğu Ülke	Internet Sitesi
Rousselot Gelatin	Fransa	https://www.rousselot.com/
Gelita	Almanya	https://www.gelita.com/en
PB Leiner	Belçika	https://www.pbleiner.com/en
Sterling Gelatin	Hindistan	https://www.sterlinggelatin.com/
Nitta Gelatin	Amerika	http://nitta-gelatin.com/
Weishardt	Fransa	https://www.weishardt.com/
Jellice	Hollanda	http://jellice.eu/
Lapi Gelatine	İtalya	http://www.lapigelatine.com/
Ewald Gelatine	Almanya	https://ewaldgelatine.de/english/index.php
Junca Gelatines	İspanya	http://www.gelatinesjunca.com/
Geltech	Güney Kore	http://www.geltech.co.kr/
Gelco International	Brezilya	https://www.gelcointernational.com/en/

Jelatin ve kolojenin faydaları hakkında farkındalık oluşturmak, üreticilerle küresel diyalogu güçlendirmek ve güvenli ürün standartlarını oluşturmak amacıyla dünya çapında faaliyet gösteren ve önde gelen jelatin üreticilerinin üye olduğu bazı kuruluşlar ise **Tablo-8’de sunulmuştur**:

³ <https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/gelatin-market-analysis>

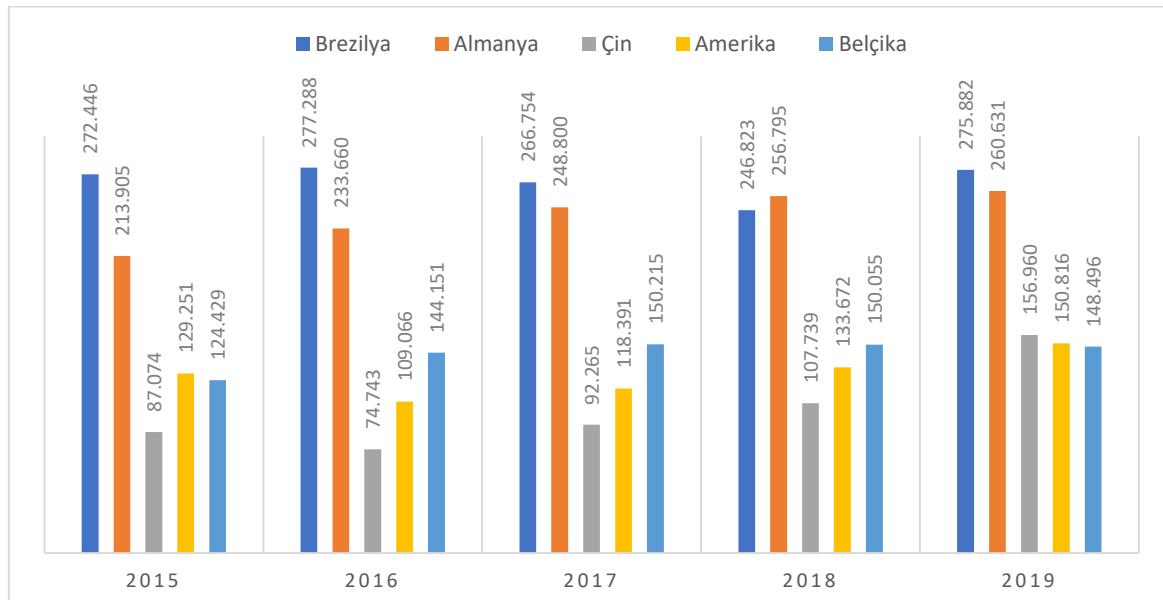
Tablo 8. Jelatin Sektörüyle İlgili Kuruluşlar

Kurum Adı	Bulunduğu Ülke	Internet Sitesi
<i>Gelatine Manufacturers Europe (GME)</i>	Belçika	https://www.gelatine.org/en/
<i>Association of Gelatin Manufacturers From South America (SAGMA)</i>	Güney Amerika	https://www.sagmagelatina.com/
<i>Gelatin Manufacturers Institute of America (GMIA)</i>	Amerika	http://www.gelatin-gmia.com/
<i>The Gelatin Manufacturers Association of Asia Pacific (GMAP)</i>	Japonya	https://gmap-gelatin.com/

2.4 Dış Ticaret

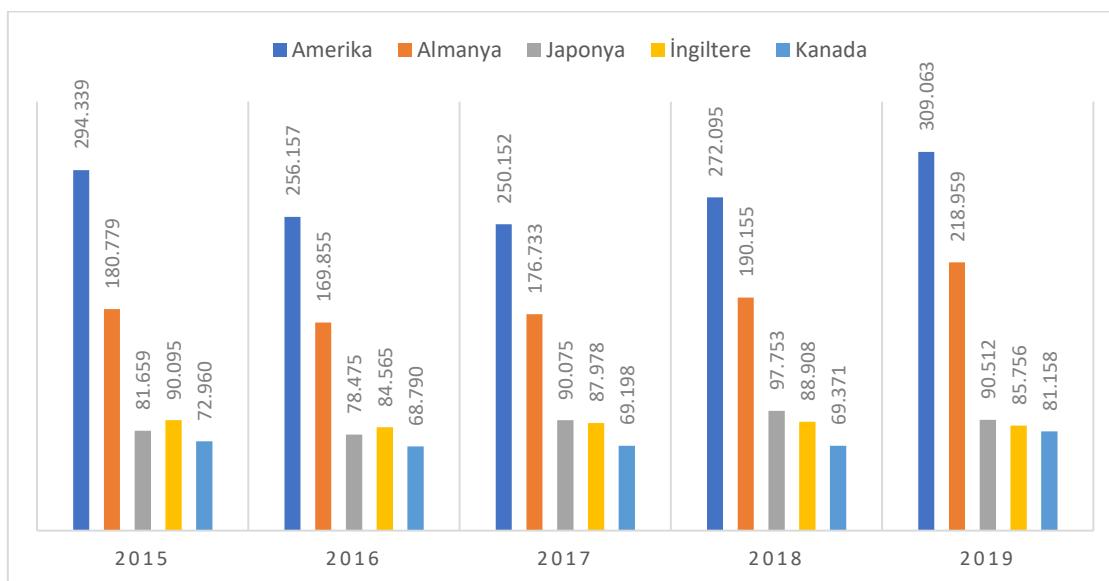
GTİP Kodu 35.03.300 (Jelatin, Jelatin Türevleri, Balık Tutkalları, Hayvansal **Tutkallar**) olan ürün ITC verilerine göre dünya ihracat ve ithalat hacmi incelendiğinde, 2019 yılında **1,7 milyar dolar ihracat, 1,8 milyar dolar ithalat** gerçekleşmiştir. Türkiye, dünya jelatin ticaret hacminden oldukça düşük seviyede pay almaktadır.

Dünya ihracatçı ülkeler incelendiğinde sırasıyla Brezilya, Almanya, Çin, Amerika, Belçika, Fransa, Hollanda ve İtalya en büyük payı alan ülkelerdir. İhracatçı ülkeler arasında ilk sırada yer alan Brezilya, 2019 yılı dünya jelatin ticaret hacminin %8'ini oluşturmaktadır.

Şekil 5. Dünya Jelatin(GTİP 35.03.300) İhracatı İlk 5 Ülke (Bin Dolar)

Kaynak: ITC

Dünya ithalatçı ülkeler incelendiğinde ise sırasıyla Amerika, Almanya Japonya, İngiltere, Kanada, Belçika, Hollanda ve Fransa **ilk** sıralarda yer almaktadır.

Şekil 6. Dünya Jelatin(GTİP 35.03.300) İthalatı İlk 5 Ülke (Bin Dolar)*Kaynak: ITC***Tablo 9. Dünya Jelatin (GTİP 35.03.300) Ticaret Hacmi (Bin Dolar)**

Yıl	İhracat	İthalat	Hacim
2019	1.659.723	1.798.890	3.458.613
2018	1.602.166	1.753.837	3.356.003
2017	1.676.681	1.822.463	3.499.144
2016	1.672.800	1.870.579	3.543.379
2015	1.795.798	1.964.379	3.760.177

Kaynak: ITC

2.4.1 İhracat

Türkiye jelatin ihracatı; "jelatin", "hayvansal menşeili diğer tutkallar", "jelatin kapsüller", "kemik tutkalları" ve "jelatin türevleri" olmak üzere beş ana ürün grubundan oluşmakta olup, bu ön fizibilite çalışmasının konusuna "jelatin" üretimi girmektedir. Bu itibarla, 2015-2019 yıllarına ait "jelatin" ihracatı ile diğer jelatin ürünlerinin ihracat bilgileri aşağıda sunulmuştur:

Jelatin İhracatı

Jelatin ihracatı incelemişinde 2015-2019 yılları arasında toplamda 205.107.466 kg **olarak** gerçekleşmiştir. 5 yıllık süreçte ihracatın kademeli olarak arttığı görülmektedir ve 2015 yılından 2019 yılına gelindiğinde %148 oranında artış gerçekleşmiştir. En çok ihracat yapılan ülkeler arasında Almanya, İspanya ve İsviçre gibi Avrupa ülkeleri yanı sıra İran ve Irak gibi Orta Doğu ülkeleri de yer almaktadır.

Tablo 10. Jelatin İhracatı (kg)

Ülkeler	2019	2018	2017	2016	2015
<i>Fransa</i>	<i>24.022</i>	<i>34.475</i>	<i>132.000</i>	<i>117.600</i>	<i>0</i>
<i>Hollanda</i>	<i>132.030</i>	<i>0</i>	<i>62.000</i>	<i>130</i>	<i>40.088</i>
<i>Almanya</i>	<i>1.125.182</i>	<i>498.120</i>	<i>673.467</i>	<i>214.769</i>	<i>175.225</i>
<i>İtalya</i>	<i>238.025</i>	<i>328.250</i>	<i>130.675</i>	<i>80.000</i>	<i>40.000</i>
<i>Birleşik Krallık</i>	<i>485.085</i>	<i>417.500</i>	<i>218.844</i>	<i>298.337</i>	<i>211.190</i>
<i>Yunanistan</i>	<i>73.218</i>	<i>75.555</i>	<i>41.079</i>	<i>5.333</i>	<i>72</i>
<i>İspanya</i>	<i>568.650</i>	<i>1.220.616</i>	<i>664.710</i>	<i>20.000</i>	<i>4.200</i>
<i>Belçika</i>	<i>0</i>	<i>500</i>	<i>100</i>	<i>2.632</i>	<i>0</i>
<i>Avusturya</i>	<i>7.140</i>	<i>40.000</i>	<i>3.000</i>	<i>0</i>	<i>33</i>
<i>İsviçre</i>	<i>1.615.797</i>	<i>1.847.415</i>	<i>1.602.570</i>	<i>1.007.636</i>	<i>823.608</i>
<i>İsveç</i>	<i>0</i>	<i>10.125</i>	<i>20.250</i>		
<i>Letonya</i>	<i>75.000</i>	<i>15</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Estonya</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>557</i>	<i>0</i>
<i>Litvanya</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>150</i>	<i>22</i>
<i>Polonya</i>	<i>0</i>	<i>450</i>	<i>0</i>	<i>363</i>	<i>1.961</i>
<i>Slovakya</i>	<i>60.200</i>	<i>80.000</i>	<i>60.250</i>	<i>20.450</i>	<i>0</i>
<i>Macaristan</i>	<i>62.036</i>	<i>46.000</i>	<i>61.152</i>	<i>48.114</i>	<i>63.232</i>
<i>Romanya</i>	<i>17.097</i>	<i>12.000</i>	<i>10.000</i>	<i>8.675</i>	<i>0</i>
<i>Bulgaristan</i>	<i>1.107</i>	<i>3.779</i>	<i>3.112</i>	<i>2.938</i>	<i>2.104</i>
<i>Arnavutluk</i>	<i>1.862</i>	<i>6.280</i>	<i>3.637</i>	<i>763</i>	<i>3.053</i>
<i>Moldova</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>2.249</i>	<i>0</i>
<i>Ukrayna</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1.233</i>
<i>Rusya Federasyonu</i>	<i>1.195</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>3.974</i>
Gürcistan	4.896	4.369	2.000	3.494	666
<i>Azerbaycan</i>	<i>3.864</i>	<i>3.550</i>	<i>3.050</i>	<i>4.241</i>	<i>1.200</i>
<i>Kazakistan</i>	<i>21</i>	<i>5.750</i>	<i>500</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Türkmenistan	2.268	0	34.000	2.040	3.033
Özbekistan	30.061	17.962	14.109	368	747
<i>Tacikistan</i>	<i>5.000</i>	<i>3.000</i>	<i>1.000</i>	<i>500</i>	<i>72</i>
Kırgızistan	154	0	0	1.261	1.100
Hırvatistan	95	0	0	0	0
<i>Bosna-Hersek</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>57</i>	<i>1.737</i>
<i>Kosova</i>	<i>1.199</i>	<i>522</i>	<i>1.000</i>	<i>446</i>	<i>2.412</i>
Karadağ	0	0	0	26	0
<i>Kuzey Makedonya</i>	<i>4.060</i>	<i>2.293</i>	<i>9.593</i>	<i>1.548</i>	<i>1.675</i>
Sırbistan	30.221	40.000	34.730	35.551	50.508
<i>Fas</i>	<i>8.335</i>	<i>16.000</i>	<i>10.000</i>	<i>5.698</i>	<i>484</i>
<i>Cezayir</i>	<i>37</i>	<i>10.275</i>	<i>55.550</i>	<i>10.927</i>	<i>14.222</i>
<i>Tunus</i>	<i>16.000</i>	<i>11.277</i>	<i>8.000</i>	<i>11.000</i>	<i>1.000</i>
<i>Libya</i>	<i>156</i>	<i>56</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Mısır	10.725	0	59	22.845	22.650
<i>Burkina Faso</i>	<i>497</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Nijer</i>	<i>203</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Cibuti</i>	<i>21</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Sudan</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1.200</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Kongo</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>5.000</i>	<i>0</i>
<i>Tanzanya</i>	<i>200</i>	<i>175</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>175</i>
<i>ABD</i>	<i>58.747</i>	<i>38.000</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Brezilya</i>	<i>25</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>K.K.T.C</i>	<i>6.025</i>	<i>4.766</i>	<i>1.705</i>	<i>551</i>	<i>1.763</i>
Lübnan	0	5.000	1.031	0	977
<i>Suriye</i>	<i>53</i>	<i>1.937</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>8.000</i>
<i>Irak</i>	<i>313.638</i>	<i>242.168</i>	<i>249.362</i>	<i>114.735</i>	<i>107.281</i>
İran	1.557.950	1.167.785	939.223	1.432.107	1.082.000
İsrail	553	2.419	29	1.244	400

Ürdün	40.132	45.300	50.000	0	21
Suudi Arabistan	2.104	0	515	63	11.972
Kuveyt	2.944	0	25	2.018	0
Katar	3.599	1.636	0	0	120
BAE	20.000	90	84	0	60.060
Yemen	44	2.500	0	0	0
Ummman	8	0	0	0	0
Afganistan	722	0	0	0	25
Pakistan	21	132.000	48.000	0	0
Sri Lanka	50.000	48.000	0	0	0
Hindistan	0	70.415	80.000	15.000	2.000
Vietnam	0	40.000	59.525	75	0
Tayland	140.000	12.775	0	0	0
Singapur	0	0	2.000		
Filipinler	0	0	5.000	5.000	0
Endonezya	0	0	0	0	25
Güney Kore	0	50	1.005	400	0
Japonya	10.000	60.000	26.000	0	20.000
Yeni Zelanda	40.000	0	0	0	0
İstanbul Endüstri ve Tic.Serb.Böl.	553	0	3.800	875	3.500
Mersin Serbest Bölgesi	21.550	633	0	0	600
Ege Serbest Bölge		3.800	5.000	5.000	
Trakya Serbest Bölge	82	109	86	77	0
Çorlu Avrupa Serbest Bölgesi	0	0	50	0	25
Toplam	6.874.409	6.615.692	5.334.077	3.512.843	2.770.445

Kaynak: TÜİK

Jelatin Türevleri İhracatı

Jelatin türevleri ihracatı incelendiğinde 2015-2019 yılları arasında toplamda 3.709 kg olarak gerçekleşmiştir. 5 yıllık süreçte kg bazında en çok ihracat 2019 yılında 1.190 kg olarak gerçekleşmiştir. En çok ihracat gerçekleştirilen ülkeler arasında Bulgaristan ve Sırbistan yer almaktadır. 2015-2019 yıllarını kapsayan jelatin türevleri ihracat tablosuna göre, düzenli olarak ihracat yapılan herhangi bir ülke yer almamaktadır.

Tablo 11. Jelatin Türevleri İhracatı (kg)

Ülkeler	2019	2018	2017	2016	2015
Belçika	139	0	0	0	0
Belarus	0	30	0	0	0
Estonya	0	0	0	191	0
Litvanya	0	0	0	42	0
Polonya	0	0	0	365	0
Romanya	0	0	0	0	25
Bulgaristan	0	0	0	0	579
Arnavutluk	0	0	605	0	0
Özbekistan	0	25	0	0	0
Gürcistan	0	0	66	0	3
Azerbaycan	55	0	0	102	0
Özbekistan	50	0	33	0	0
Sırbistan	735	0	0	0	0
Mısır	211	0	0	0	0
Kanada	0	0	0	0	40
Irak	0	0	0	0	20
Güney Kore	0	0	0	200	0
K.K.T.C	0	193	0	0	0
Toplam	1.190	248	704	900	667

Kaynak: TÜİK

Hayvansal Menşeili Diğer Tutkallar İhracatı

2015-2019 yılları arasında toplam Türkiye hayvansal menşeili diğer tutkallar ihracatı incelemişinde kg bazında 2015 yılında 1.597.854 kg olarak gerçekleşmiştir ve 5 yıllık süreçte %28 oranında düşüş gerçekleşmiştir.

Son 5 yıl içerisinde en çok ihracat gerçekleştirilen ülkeler arasında Almanya, İtalya ve İspanya yer almaktadır ve 5 yıllık toplam ihracatın %76'sına tekabül etmektedir.

Tablo 12. Hayvansal Menşeili Diğer Tutkallar İhracat Miktarı (kg)

Ülkeler	2019	2018	2017	2016	2015
<i>Fransa</i>	0	0	25.000	22.000	0
<i>Hollanda</i>	40.000	100.000	80.000	60.000	40.000
<i>Almanya</i>	286.000	330.067	220.000	310.025	384.641
<i>İtalya</i>	360.000	246.250	298.718	397.091	495.553
<i>Yunanistan</i>	3.000	2.000	8.336	10.677	3.531
<i>İspanya</i>	372.800	359.000	360.000	260.000	140.000
<i>Belçika</i>	124	0	0	0	0
<i>İsviçre</i>	2.400	0	0	0	147.611
<i>İsveç</i>	0	298	0	0	0
<i>Cekya</i>	0	0	4.451	0	0
<i>Litvanya</i>	0	0	0	132	0
<i>Slovakya</i>	0	0	2.112	99	0
<i>Macaristan</i>	0	0	183	0	0
<i>Romanya</i>	0	1.393	189	0	0
<i>Bulgaristan</i>	566	1.599	466	60	96
<i>Moldova</i>	0	0	4.396	0	0
<i>Ukrayna</i>	111	0	300	3.200	200
<i>Belarus</i>	173	0	0	1.776	0
<i>Rusya Federasyonu</i>	80.000	100.367	80.000	80.000	80.062
<i>Gürcistan</i>	0	1.690	160	105	108
<i>Azerbaycan</i>	617	0	920	5.555	5.157
<i>Kazakistan</i>	479	0	0	0	0
<i>Özbekistan</i>	0	759	464	0	0
<i>Türkmenistan</i>	0	183	0	910	792
<i>Kırgızistan</i>	0	288	0	0	0
<i>Bosna-Hersek</i>	130	0		460	0
<i>Kosova</i>	120	0	0	0	0
<i>KuzeyMakedonya</i>	0	0	540	237	40
<i>Sırbistan</i>	0	229	53	766	160
<i>Cezayir</i>	0	0	278	0	238
<i>Fas</i>	0	0	10.000	10.000	0
<i>Mısır</i>	0	0	0	0	0
<i>Etiyopya</i>	0	0	0	0	401
<i>ABD</i>	0	36.000	54.000	0	72.000
<i>K.K.T.C</i>	0	0	0	0	556
<i>Lübnan</i>	56	0	0	1.796	0
<i>Suriye</i>	0	0	0	110	0
<i>Irak</i>	0	0	464	919	245
<i>İran</i>	0	8.060	171	1.000	206.187
<i>BAE</i>	0	0	0	0	20.000
<i>Afganistan</i>	0	0	0	0	276
<i>İsrail</i>	0	200	351	1.058	0
<i>Japonya</i>	0	0	20.000	40.000	0
<i>Ege Serbest Bölgesi</i>	0	102	0	0	0
Toplam	1.146.576	1.188.485	1.171.552	1.207.976	1.597.854

Kaynak: TÜİK

Jelatin Kapsülleri İhracatı

Jelatin kapsülleri ihracatı 2015-2019 yılları arasında toplamda 10.620 kg olarak gerçekleşmiştir. 2015-2019 yılları arasında %27 oranında düşüş olduğu görülmektedir. En çok ihracat yapılan ülkeler arasında Belçika, Slovenya ve Güney Kore yer almaktadır.

Tablo 13. Jelatin Kapsüller İhracat Miktarı (kg)

Ülkeler	2019	2018	2017	2016	2015
<i>Hollanda</i>	0	0	0	1.500	0
<i>Almanya</i>	0	9	19	0	0
<i>İtalya</i>	0	45	1	0	0
<i>İspanya</i>	0	0	0	148	0
<i>Belçika</i>	85	0	0	708	1.871
<i>Romanya</i>	0	5	0	0	0
<i>Gürcistan</i>	0	8	0	0	0
<i>Kazakistan</i>	0	92	0	13	46
<i>Özbekistan</i>	489	127	45	40	308
<i>Kırgızistan</i>	0	0	3	0	0
<i>Slovenya</i>	1.563	0	1.070	0	0
<i>Hırvatistan</i>	0	0	637	0	0
<i>Fas</i>	0	0	11	0	0
<i>Cezayir</i>	78	280	123	0	0
<i>Libya</i>	18	0	8	0	0
<i>Ürdün</i>	0	0	0	10	0
<i>Güney Kore</i>	612	0	648	0	0
Toplam	2.845	566	2.565	2.419	2.225

Kaynak: TÜİK

Kemik Tutkalları İhracatı

Kemik tutkalları ihracatı incelendiğinde 2015-**2019** yılları arasında toplamda 4.049 kg olarak gerçekleşmiştir. 5 yıllık süreçte kg bazında en çok ihracat 2017 yılında 2.504 kg olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılında ise hiç ihracat gerçekleşmediği görülmektedir. En çok ihracat gerçekleştirilen ülkeler arasında Türkmenistan ve Sudan yer almaktadır. 2015-2019 yıllarını kapsayan kemik tutkalları ihracat tablosuna göre, düzenli olarak ihracat yapılan herhangi bir ülke yer almamaktadır.

Tablo 14. Kemik Tutkalları İhracat (kg)

Ülkeler	2019	2018	2017	2016	2015
<i>Romanya</i>	0	0	2	4	0
<i>Azerbaycan</i>	0	83	0	0	0
<i>Özbekistan</i>	0	95	0	0	0
<i>Türkmenistan</i>	0	0	2.000	0	0
<i>Libya</i>	0	0	105	0	0
<i>Mısır</i>	0	0	300	0	0
<i>Sudan</i>	0	0	97	897	395
<i>Mozambik</i>	0	0	0	21	0
<i>Hong Kong</i>	0	0	0	38	12
Toplam	0	178	2.504	960	407

Kaynak: TÜİK

Yukarıda yer alan tablolardan da görüleceği üzere; söz konusu ürünlerin ihracatında en büyük payı gerek miktar olarak gerekse değer olarak işbu fizibilitenin konusu olan jelatin üretimi almaktadır.

2.4.2 İthalat

Jelatin İthalatı

2015-2019 yılları arasında *jelatin* İthalatında %37 oranında azalma gerçekleşmiştir ve 2015-2018 yıllarında düzenli bir yükseliş yer almaktadır. En çok ithalat yapılan ülkeler arasında Brezilya ve Arjantin ülkeleri yer almaktadır.

Tablo 15. Jelatin İthalatı (kg)

Ülkeler	2019	2018	2017	2016	2015
<i>Fransa</i>	15.001	11.120	10.021	9.510	11.035
<i>Almanya</i>	70.415	34.392	48.585	42.324	47.767
<i>İtalya</i>	18.558	8.571	6.257	9.834	12.643
Birleşik Krallık	0	1.216	278	17.546	587
<i>İrlanda</i>	0	0	0	0	50
<i>İspanya</i>	0	0	0	0	100
<i>Belçika</i>	225	200	150	24.150	400
<i>Avusturya</i>	0	20.000	0	0	0
<i>İsviçre</i>	0	20.801	392	0	0
<i>İsveç</i>	0		20	0	0
<i>Macaristan</i>	0	8.000	0	0	0
<i>Romanya</i>	2.000	0	0	0	0
<i>Bulgaristan</i>	0	0	0	0	117
<i>Rusya Federasyonu</i>	0	0	18	0	0
Gürcistan	0	0	0	55	0
<i>Cezayir</i>	0	10.000	0	0	0
Mısır	0	25	0	0	0
<i>Uganda</i>	25	0	0	0	0
<i>ABD</i>	37	66	38	0	1
<i>Kolombiya</i>	0	0	119.000	175.000	433.000
<i>Brezilya</i>	1.133.351	1.004.580	1.490.904	1.744.625	1.889.450
<i>Arjantin</i>	195.600	12.600	454.000	774.000	784.100
<i>Pakistan</i>	336.700	140.000	140.000	80.400	140.000
<i>Hindistan</i>	0	0	0	10.000	40.000
<i>Çin</i>	383.145	37.600	63.025	101.700	38.549
<i>Güney Kore</i>	44.500	20.500	37.500	55.500	58.550
<i>Japonya</i>	0	0	0	19.992	0
Toplam	2.199.557	1.329.671	2.370.188	3.064.636	3.456.349

Kaynak: TÜİK

Jelatin Türevi İthalatı

2015-2019 yılları arasında jelatin türevi İthalatı toplamda 55.552 kg olarak gerçekleşmiştir ve 2015-2019 yıllarında düzensiz alım olmakla birlikte 5 yıllık dönemde %40 oranında azalma olmuştur. Türkiye'nin en çok alım yaptığı ülke Almanya'dır ve 2015-2019 yılları arasında alımlarında %100'ün

üzerinde artış gerçekleşmiştir. Almanya 5 yıllık dönemde Türkiye toplam jelatin türevleri ithalatının %69'unu oluşturmaktadır.

Tablo 16. Jelatin Türevleri İthalatı (kg)

Ülkeler	2019	2018	2017	2016	2015
Almanya	11.200	7.175	7.500	8.050	4.500
Fransa	2	1	0	0	0
İtalya	0	0	0	0	2
Birleşik Krallık	0	0	0	137	0
Belçika	0	0	0	8	0
Güney Kore	0	0	0	400	15.050
Pakistan	0	500	500	0	0
ABD	1	2	1	0	0
Kanada	0	23		0	0
Çin	500	0	0	0	0
Toplam	11.703	7.701	8.001	8.595	19.552

Kaynak: TÜİK

Hayvansal Menşeili Diğer Tutkallar İthalatı

Hayvansal menşeili diğer tutkallar ithalatı incelemiğinde 2015-2019 yılları arasında toplamda 1.680.196 kg olarak gerçekleşmiştir. 5 yıllık süreçte en çok ihracat 2019 yılında 381.946 kg olarak gerçekleşmiştir. En çok ithalat gerçekleştirilen ülkeler arasında Almanya ve İspanya yer almaktadır.

Tablo 17. Hayvansal Menşeili Diğer Tutkallar İthalatı (kg)

Ülkeler	2019	2018	2017	2016	2015
Fransa	0	16	0	0	0
Almanya	163.164	160.095	192.359	161.510	4.447
İtalya	0	0	471	0	12.960
İspanya	199.716	168.800	174.624	182.313	182.440
Belçika	2.000	0	0	0	300
Bulgaristan	0	0	0	0	3.000
Mısır	15.000	15.000	0	25.000	10.000
ABD	0	0	1	52	93
Kanada	0	61	0	128	0
Hindistan	66	75	163	74	14
Çin	2.000	0	0	4.164	90
Toplam	381.948	344.047	367.618	373.241	213.344

Kaynak: TÜİK

Jelatin Kapsülleri İthalatı

2015-2019 yılları arasında jelatin kapsülleri İthalatında %21 oranında artış gerçekleşmiştir ve 2015-2019 yıllarında düzenli bir yükseliş yer almaktadır. En çok ithalat yapılan ülkeler arasında Belçika ve Güney Kore ülkeleri yer almaktadır. Fransa, Hollanda, Almanya gibi ülkelerin yer aldığı Avrupa ülkeleri Türkiye'nin 5 yıllık jelatin kapsülleri İthalatının %80'ini oluşturmaktadır.

Tablo 18. Jelatin Kapsüller İthalatı (kg)

Ülkeler	2019	2018	2017	2016	2015
Fransa	10.543	10.918	8.387	8.573	9.140
Hollanda	0	0	0	0	90
Almanya	2.558	5	15	0	19
İtalya	11.130	758	7.155	0	0
Birleşik Krallık	28	0	0	0	0
İspanya	12.897	11.092	16.584	9.567	7.158
Belçika	220.117	203.035	186.565	162.455	156.435
Macaristan	0	0	0	0	21
Romanya	21.542	7.413	6.971	11.150	15.795
Hırvatistan	9.473	25.531	9.279	8.494	12.325
Güney Afrika	0	0	0	10	0
ABD	436	1.197	2.178	25	0
Kolombiya	4.190	5.455	2.422	2.445	2.909
Hindistan	8.234	10.103	13.728	7.176	9.743
Çin	490	1.933	2.439	3.365	2.818
Güney Kore	30.103	35.566	40.690	47.736	57.227
Japonya	806	327	635	1.253	669
Tayvan	5	0	0	0	0
Toplam	332.552	313.333	297.048	262.249	274.349

Kaynak: TÜİK

Kemik Tutkalları İthalatı

2015-2019 yılları Türkiye kemik tutkalları ithalatı sadece 2016 ve 2018 yıllarında Hollanda'dan yapılmıştır ve toplam ithalat değeri 17.600 kg'dır.

Tablo 19. Kemik Tutkalları İthalatı (kg)

Ülkeler	2019	2018	2017	2016	2015
Hollanda	0	9.600	0	8.000	0

Kaynak: TÜİK

Tablo 20. Yıllar İtibarıyle Jelatin ve Benzeri Ürünleri İhracatı

YIL	JELATİN		JELATİN TÜREVLERİ		KATI İHTİYOKOL		KEMİK TUTKALLARI		HAYVANSAL MENŞ. DİĞER TUTKALLAR		JELATİN KAPSÜLLER	
	İhracat Miktar (Kg)	İhracat Değer (\$)	İhracat Miktar (Kg)	İhracat Değer (\$)	İhracat Miktar (Kg)	İhracat Değer (\$)	İhracat Miktar (Kg)	İhracat Değer (\$)	İhracat Miktar (Kg)	İhracat Değer (\$)	İhracat Miktar (Kg)	İhracat Değer (\$)
2019	6.874.409	38.452.859	1.190	4.817	0	0	0	0	1.146.576	2.471.639	2.845	125.821
2018	6.615.692	29.635.482	248	845	0	0	178	223	1.188.485	2.621.839	566	35.991
2017	5.334.077	24.476.139	704	1.657	0	0	2.504	9.922	1.171.552	2.487.829	2.565	77.089
2016	3.512.843	19.140.787	900	4.201	0	0	960	14.243	1.207.976	2.371.889	2.419	58.247
2015	2.770.445	15.715.264	667	2.084	0	0	407	3.705	1.597.854	4.418.052	2.225	267.993

Kaynak: TÜİK

Tablo 21: Yıllar İtibarıyle Jelatin ve Benzeri Ürünleri İthalatı

YIL	JELATİN		JELATİN TÜREVLERİ		KATI İHTİYOKOL		KEMİK TUTKALLARI		HAYVANSAL MENŞ. DİĞER TUTKALLAR		JELATİN KAPSÜLLER	
	İthalat Miktar (Kg)	İthalat Değer (\$)	İthalat Miktar (Kg)	İthalat Değer (\$)	İthalat Miktar (Kg)	İthalat Değer (\$)	İthalat Miktar (Kg)	İthalat Değer (\$)	İthalat Miktar (Kg)	İthalat Değer (\$)	İthalat Miktar (Kg)	İthalat Değer (\$)
2019	2.199.557	13.464.615	11.703	143.799	0	0	0	0	381.946	714.715	332.552	14.059.157
2018	1.329.671	6.926.614	7.701	102.086	0	0	9.600	23.672	344.047	650.355	313.333	15.092.856
2017	2.370.188	12.338.720	8.001	100.414	60	5.265	0	0	367.618	605.633	297.048	13.081.922
2016	3.064.636	18.376.570	8.595	110.258	103	3.781	8.000	16.494	373.241	658.355	262.249	11.717.780
2015	3.456.349	22.490.184	19.552	81.305	152	4.948	0	0	213.344	319.563	274.349	13.898.638

Kaynak: TÜİK

Şekil 7. Türkiye Jelatin Sektörü Dış Ticaret Değerlendirmesi

2015-2019 yılları arasında yukarıda detaylı şekilde incelenen Türkiye jelatin ve ilgili ürünler kapsamında ihracat ve ithalat verilerine göre;

- Jelatin ihracatı, 2015-2019 yılları arasında %40 oranında arttırmıştır,
- Jelatin Türevleri ticaretinde ithalatçı konumda olmasına rağmen ihracatını **2015-2019** yılları arasında %56 oranında arttırmıştır,
- Sektörün henüz Türkiye'de yeni olması nedeniyle, Dünya ticaretinden düşük pay almaktadır,
- Sektördeki üretim yukarıda bahsedilen dört firma tarafından gerçekleştirilmektedir,
- Sektörün ticaret hacmi, üretimde olduğu gibi ağırlıklı olarak ilgili dört firma tarafından gerçekleştirilmektedir.

TÜİK tarafından yayınlanan yıllık sanayi ürün istatistiklerinde, jelatin ve türevleriyle ilgili üretim ve satışa ilişkin miktar ve tutarlara ilgili verilerin **5429** sayılı TÜİK Kanunu'nun 13.maddesi gereğince gizli olması sebebiyle bu rakamlara ulaşlamamıştır. Bu itibarla; toplam arz, yurt içi ve toplam talebin sağlıklı bir şekilde hesaplanması mümkün olmamaktadır.

Ancak gerçekleşen ihracat ve ithalat miktarları ile TOBB Veri Tabanı'nda yer alan gıda jelatin üretim kapasitesinden hareketle toplam arz ve talep hesaplanmaya çalışılmıştır. Bu hesaplama aşağıdaki varsayımlar çerçevesinde yapılmıştır.

- Toplam arzin, toplam talebe eşit olduğu,
- Kurulu kapasite kadar üretim yapıldığı,
- İhracat ve ithalat rakamları 2019 yılı verileri baz alınarak hesaplama yapıldığı,
- Üretilen ürünlerin ve ithalat toplamından, ihracatın çıkarılmasıyla birlikte kalan ürünün yurt içinde tüketildiği,
- Söz konusu yatırımla ilgili 5 yılı aşkındır süredir, herhangi bir teşvik belgesinin düzenlenmemesinden hareketle, TOBB Veri Tabanı'ndan Ağustos 2020'de elde edilen kurulu kapasitenin, 2019 yılında da aynı olduğu öngörülmüş olup, yurtçi talep miktarı 5,2 bin ton olarak tahmin edilmiştir.

Tablo 22: Jelatin ve Jelatin Türevleri Yurtçi Talep Miktarı

Göstergeler	Kg
Üretim	9.861.600
İthalat	2.211.260
Toplam Arz	12.072.860
İhracat	6.875.599
Yurtçi Talep	5.197.261
Toplam Talep	12.072.860

Kaynak: TÜİK ve TOBB Sanayi Verileri (Erişim Tarihi 24.07.2020) dikkate alınarak hesaplanmıştır

Gerek yıllar itibariyle ihracatın düzenli bir şekilde artması, gerek İslami usullere göre üretilen jelatinine olan talebin giderek artması ve gerekse dünya jelatin ticaret hacminin sürekli büyümesi göz önüne alındığında jelatine olan talebin önumüzdeki dönemlerde istikrarlı bir şekilde artacağı söylenebilir (pandemi vb. olağanüstü olumsuzlukların yaşanmaması şartıyla).

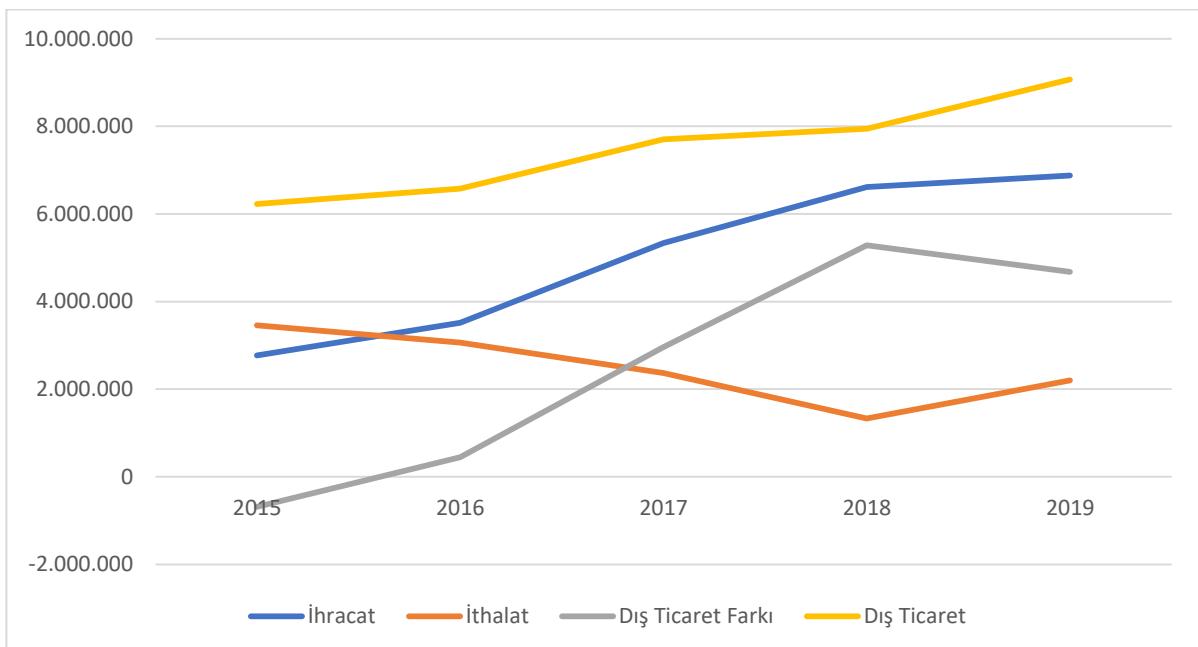
Diğer taraftan Türkiye jelatin ihracat ve ithalat gerçekleştirmeleri birlikte değerlendirildiğinde, yurtçi üretimin artmasına paralel olarak ithalatın da düzenli bir şekilde azaldığı görülmektedir. Bu itibarla söz konusu tesis yatırımının tamamlanarak üretime başlaması durumunda ithalatın azalması, ihracatın daha da artması ve bunun da ödemeler dengesine olumlu katkı sağlayacağı söylenebilir.

Not: Ürün bazlı dünya ihracat ve ithalat verilerinin aynı olmamasında; ülkelerin gümrüklemede GTIP'leri farklı kodla tanımlayarak kayıt girmeleri; ihracatta FOB/FCA kıymeti alırken; ithalatta CIF/CIP kıymeti alınması gibi nedenler bulunabileceği bilgisi bir uzman görüşünde belirtilmiştir.

2.5 Üretim, Kapasite ve Talep Tahmini

Önceki bölümlerde de belirtildiği üzere;

- Türkiye hâlâ hızında jelatin üretimi sadece 4 firma tarafından yapılmaktadır.
- Yıllar itibariyle ihracat ile birlikte ithalat da artmakta ancak 2019 yılı hariç ihracattaki artış ithalatın üzerindedir, ithalat tutar olarak azalmaktadır. İthalatta Brezilya öne çıkmakta ve dikkat çekmektedir.
- İç tüketim, üretim rakamlarına ulaşamadığından tam bilinememekle birlikte gıda sektörünün genişlemesine paralel büyüyeceği çok rahat söylenebilir.
- Teşvik belgeleri taranmış ve jelatin konusunda alınan herhangi bir teşvik belgesi bulunamamıştır. Elbette kesin yargı oluşturmamakla birlikte kurulu kapasitenin orta vadede aynı kalacağı söylenebilir.
- Önumüzdeki yıllarda jelatin ihracatının %1,2; dış ticaretinin ise %1,1 büyümeye *ile* devam edeceği düşünülmektedir.

Şekil 8. Türkiye Jelatin Dış Ticaretinin Gelişimi**Tablo 23. Jelatin Dış Ticaretinde Büyüme Oranları**

Kalemller	2016	2017	2018	2019	Ortalama
İhracat	1,27	1,52	1,24	1,04	1,27
İthalat	0,89	0,77	0,56	1,65	0,97
Dış Ticaret	1,06	1,17	1,03	1,14	1,10

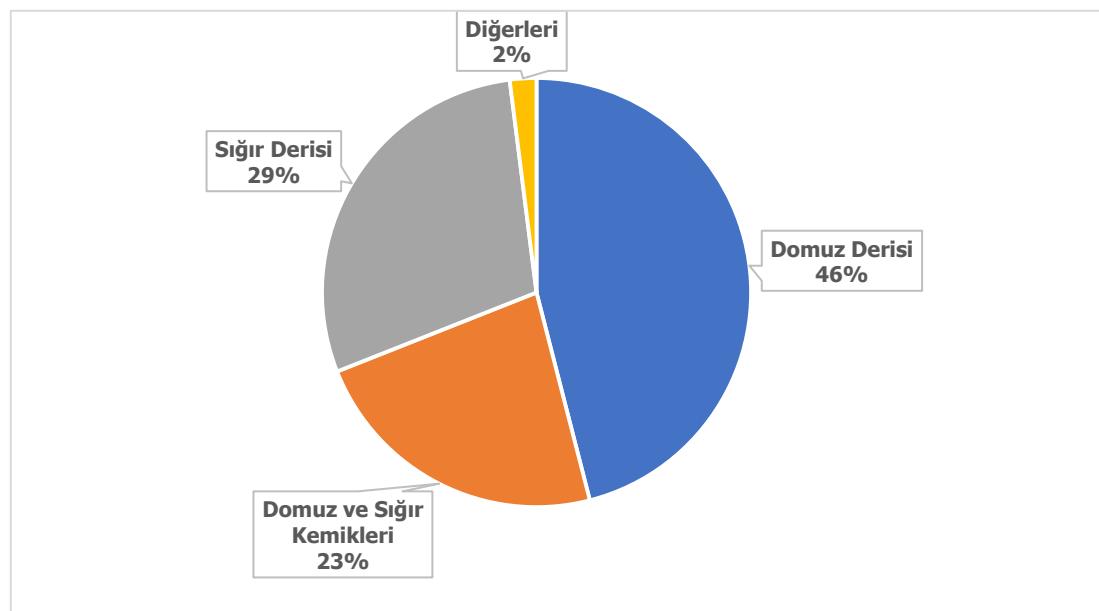
Yukarıda bahsedilen hususlar ve bekleneler çerçevesinde tesis için kurulu kapasite agresif olmayan ancak ölçek ekonomilerini de dikkate alan bir kapasite seçilmiştir.

2.6 Girdi Piyasası

Jelatin farklı kolajen kaynaklarından üretilebilmektedir. Ticari olarak üretilen jelatin için genellikle sığır kemik ve derisi, domuz derisi ile özellikle son zamanlarda balık derisi de kullanılmaktadır. Tesiste üretimecek jelatinin hammaddesi büyükbaş hayvan (sığır) kemikleridir. Küçükbaş hayvan kemikleri istenilen kalite ve verimi sağlayamadığından jelatin üretiminde değerlendirilmemektedir.

Jelatin üretiminde kullanılan hammaddeler ve kullanım oranları aşağıdaki şekilde verilmiştir. Buna göre domuz derisi ve kemiklerinin küresel jelatin üretiminde ciddi bir payı olduğu görülmektedir.

Şekil 9. Jelatin Üretiminin Kullanılan Hammaddeye Göre Dağılımı

Kaynak: Preparation and Processing of Religious and Cultural Foods

2015-2019 yılları itibariyle Konya ve seçilen illerde yapılan sığır kesim miktarları aşağıdaki tablolarda verilmiştir. Iller seçilirken, kesimhane sayıları, hayvan sayıları, besi sığırcılığının yaygınlığı ve Konya iline olan mesafe kriterleri dikkate alınarak seçilmiştir.

Sığır sayısı, kesimhane ve parçalama tesisi sayısı ve Konya iline uzaklığı dikkate alındığında tesis için düzenli kemik sağlama potansiyeli en yüksek olan **iller Ankara ve Afyonkarahisar**'dır.

Tablo 24. Onaylı Kesimhane ve Parçalama Tesisi

İl	Kesimhane ve Parçalama Tesisi	Konya İline Uzaklığı
Konya	30	
Karaman	2	110 km
Afyonkarahisar	46	227 km
Burdur	8	271 km
Aksaray	4	151 km
Ankara	97	262 km
Eskişehir	12	330 km
Antalya	35	302 km
Isparta	7	240 km
Niğde	3	249 km
Nevşehir	4	221 km
Kırşehir	4	243 km
Sivas	12	502 km

Kaynak:<http://ggbs.tarim.gov.tr/cis/servlet/StartCISPage?PAGEURL=/FSIS/ggbs.onaylilsletmeSoru.html&POPUPTITLE=AnaMenu> verilerinden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Düger taraftan hammadde temini açısından yukarıdaki tabloda yer alan illerin kesimhane ve parçalama tesisi dışında sahip oldukları sığır varlıklarıyla, **elde edilebilecek kemik potansiyeli ile ilgili hesaplamalar** aşağıda verilmiştir. İl bazında hesaplamalar yapılrken TÜİK tarafından sadece Türkiye geneli kesilen hayvan sayısı istatistiklerinin yer alması nedeniyle, Türkiye ortalamalarından hareket edilerek il bazında kesilen hayvan sayısı ve elde edilebilecek yaş kemik verileri hesaplanmıştır.

Bu itibarla, Ülkemizde 2015-2019 yılları itibarıyle ortalama büyükbaş hayvan karkas ağırlığı **240 kg**, **%15** hesabıyla büyükbaş karkastan elde edilen kemik miktarı ise ortalama **36 kg** civarındadır. Buna göre 2015-2019 yılları ortalamasına göre, belirlenen **12** ilden elde edilecek potansiyel kemik miktarı aşağıda hesaplanmıştır.

Konya: **194.383** baş x 36 kg = **6.998** ton yaş kemik

Karaman: **15.119** baş x 36 kg = **544** ton yaş kemik

Afyonkarahisar: **84.228** baş x 36 kg = **3.032** ton yaş kemik

Burdur: **49.006 x 36 kg = 1.764** ton yaş kemik

Aksaray: **53.819 x 36 kg = 1.937** ton yaş kemik

Ankara: **102.220 x 36 kg = 3.680** ton yaş kemik

Eskişehir: **32.970 x 36 kg = 1.187** ton yaş kemik

Antalya: **40.094 x 36 kg = 1.443** ton yaş kemik

Isparta: **33.518 x 36 kg = 1.207** ton yaş kemik

Niğde: **36.239 x 36 kg = 1.305** ton yaş kemik

Nevşehir: **19.708 x 36 kg = 709** ton yaş kemik

Sivas: **72.955 x 36 kg = 2.626** ton yaş kemik

Hinterland Toplamı: **26.432** ton yaş kemik

Türkiye Geneli Potansiyel Kemik Miktarı: **131.957** ton yaş kemik

Oluşturulacak hammadde toplama merkezleri **ile** ülkede üretilen sığır **kemiklerinin** yaklaşık %20'sini kapsam alanı içinde olacaktır. Ancak ihtiyaç duyulması halinde diğer illerden de ihtiyaç duyulan yaş kemikler temin edilebilir.

Tablo 25. Sığır Varlığı ve Kesilen Sığır Sayısı

Göstergeler		2015	2016	2017	2018	2019	Ortalama
Türkiye	Baş	13.944.071	14.080.155	15.943.586	17.042.506	17.688.139	15.739.691
	Kesilen Sığır Sayısı	3.765.077	3.900.307	3.602.115	3.426.180	3.633.730	3.665.482
	Kesilen Sığır Sayısı-%	26,7	27,5	22,4	20,0	20,4	23,0
Konya	Baş	739.833	752.221	867.950	920.746	926.217	841.393
	Kesilen Sığır Sayısı	197.535	206.861	194.421	184.149	188.948	194.383
Karaman	Baş	59.206	64.301	62.238	68.266	71.134	65.029
	Kesilen Sığır Sayısı	15.808	17.683	13.941	13.653	14.511	15.119
Afyonkarahisar	Baş	342.601	314.984	367.997	384.667	410.199	364.090
	Kesilen Sığır Sayısı	91.474	86.621	82.431	76.933	83.681	84.228
Burdur	Baş	205.023	198.644	208.934	222.843	217.124	210.514
	Kesilen Sığır Sayısı	54.741	54.627	46.801	44.569	44.293	49.006
Aksaray	Baş	180.648	189.644	234.638	265.404	309.168	235.900
	Kesilen Sığır Sayısı	48.233	52.152	52.559	53.081	63.070	53.819
Ankara	Baş	338.801	356.771	462.250	536.495	547.478	448.359
	Kesilen Sığır Sayısı	90.460	98.112	103.544	107.299	111.686	102.220
Eskişehir	Baş	128.141	131.152	136.388	154.699	162.148	142.506
	Kesilen Sığır Sayısı	34.214	36.067	30.551	30.940	33.078	32.970
Antalya	Baş	154.056	160.612	173.639	185.579	191.960	173.169
	Kesilen Sığır Sayısı	41.133	44.168	38.895	37.116	39.160	40.094
İsparta	Baş	140.251	147.513	133.405	144.697	150.752	143.324
	Kesilen Sığır Sayısı	37.447	40.566	29.883	28.939	30.753	33.518
Niğde	Baş	147.852	141.872	147.892	172.454	171.988	156.412
	Kesilen Sığır Sayısı	39.476	39.015	33.128	34.491	35.086	36.239
Nevşehir	Baş	74.081	74.586	79.346	90.627	109.560	85.640
	Kesilen Sığır Sayısı	19.780	20.511	17.774	18.125	22.350	19.708
Sivas	Baş	260.246	266.359	332.329	351.830	378.583	317.869
	Kesilen Sığır Sayısı	69.486	73.249	74.442	70.366	77.231	72.955

Kaynak: TÜİK Türkiye verileri baz alınarak hesaplanmıştır

2.7 Pazar ve Satış Analizi

Jelatinin üretimi sürekli olarak artmakta ve bunun neticesinde, Türkiye ithalatçı **konumdan** ihracatçı konuma gelmiştir. Son yıllarda birçok sektörde ve birçok ürününde kıvam artırma, yoğunlaştırma, güçlü şekil alma kabiliyeti, şeffaf jel oluşturma, esnek film hâline gelmesi, hazırlının kolay olması, sıcak suda eriyebilmesi ve kolayca şekil alması gibi özellikleri sebebiyle geniş kullanım alanı bulmaktadır. Alternatif ürünlere göre protein ağırlıklı olması ve diğer üstünlükleri nedeniyle tercih edilmesi jelatinin tüketiminin önümüzdeki dönemlerde artacağına işaret etmektedir.

Dünyadaki üreticilerin Türkiye'deki temsilcilikleri ve ürünü kullanan firmaların yaptıkları direk ithalat yolu ile temin edilen jelatinin kullanım alanlarının çok çeşitli olması ve özellikle gıda sektöründeki tüketiciler için “**helal gıda**” anlamında hassas bir ürün olması; bu ürünün Türkiye'deki üretimini gerçekleştirecek olan firma özellikle kullanılan hammadde açısından; söz konusu hassasiyetleri dikkate almalıdır.

Konya ile ilgili olarak Mevlana Kalkınma Ajansı'nın destek verdiği Konya ABİGEM tarafından hazırlanan “*Konya Gıda Sektörünün Dünü, Bugünü ve Yarını*”⁴ raporunda alt sektörler bazında *çikolata* üretiminde kayıtlı üretici sayısı **49**, kurulu kapasitesi 55.542 ton, yumuşak şeker üretiminde ise kayıtlı firma sayısı 11 ve kurulu kapasitesi 9.894 ton olan *firmaların mevcudiyeti* jel kullanımını potansiyelini daha da iyi ortaya koymaktadır.

Konya ili gıda sektörü göz önünde bulundurulduğunda üretilen jelatinin öncelikli pazarı, başta **Konya** ve Karaman olmak üzere tüm Türkiye ve uzun dönemde islam ülkeleri **olacaktır**.

Ancak sağlıklı bir pazar ve buna bağlı olarak düzenli ürün satışları için fizibilite konusu yatırım gerçekleştigi zaman, üretici firma, sektörün yapısını iyi analiz ederek piyasadaki yoğun rekabet koşullarına uygun olarak satış ve pazarlama kanallarını iyi organize etmeli ve ürünün kullanıcıları ile yatırıma başladığı aşamada temasa geçerek satış bağlantılarını önceden oluşturmalıdır. Firma ilk etapta yatırıma başlama aşamasında satış pazarlama faaliyetleri çerçevesinde reklama ağırlık vermelii ve üreteceği ürünü tüm özelliklerile yurt içi firmalara tanıtmalıdır. Bu aşamada, ürünün önemli kullanıcılarıyla (Eti, Ülker, Kent, **Saray vb. firmalar**) temasa geçerek yapacağı yatırım ve üreteceği ürün ile ilgili aşamalar hakkında bilgi vermeli ve üreteceği ürün kalitesi ile ilgili olarak ürünün tüketicilerini ikna etmeli ve bağlantıları yapmalıdır. Sonraki aşamada kitle iletişim araçlarında reklamlar yayınlanmalı, bir yandan satış-pazarlama-dağıtım kanalı geliştirilir iken diğer yandan dünyadaki üreticiler **takip edilerek ar-ge** çalışmalarına ağırlık verilmelidir. Bu aşamada gerek jelatin ve kullanıldığı sektörlerin yayın organlarında gerekse müşteri grubunun sektörel yayın organlarında reklam yapılmasının yararlı olacağını düşünülmektedir. Sektörel fuarlara katılım sağlanarak tanıtım yapılabilir. Ürünler ve üretim koşulları hakkında ayrıntılı bilgilerin verildiği web sayfaları tasarılanarak ürünün hem yurt içinde, hem de yurt dışında tanıtımı sağlanabilir.

Fizibilite konusu yatırımcı açısından müşterilerin jelatini, mevcut yurt içi üreticilerden ve yurt dışı firmaların distribütörlerinden veya ithalatçı firmalar aracılığı ile temin etmeleri konusunda rekabetçi olup; kendi markasını oluşturarak piyasada tutunabilmek için özellikle hamadden etüdünu iyi yapmalı, müşteri taleplerine göre ürün çeşitlendirmesinde esnek yapıya sahip olmalı, reklam ve ar-ge çalışmalarına ağırlık vermeli ve sektörlerin farklı blumlarda jelatin ihtiyacının, rekabet edebilir fiyat ve satış koşullarda sağlanması hedeflenmelidir.

Firma ilk etapta yatırıma başlama aşamasında satış pazarlama faaliyetleri çerçevesinde reklama ağırlık vermeli ve üreteceği ürünü tüm özellikleri ile yurt içi firmalara tanıtmalıdır. Bu aşamada, ürünün önemli kullanıcıları **ile** temasa geçerek yapacağı yatırım ve üreteceği ürün ile ilgili aşamalar

⁴ <https://www.kalkinmakutuphanesi.gov.tr/assets/upload/dosyalar/6-gida.pdf>

hakkında bilgi vermelii ve üreteceği ürün kalitesi ile ilgili olarak ürünün tüketicilerini ikna etmeli ve bağlantıları yapmalıdır.

- Ürün Satış Fiyatları ve Koşulları

Doğal bir protein olması ve teknolojik olarak önemli özelliklere sahip olması, jelatinin önumüzdeki yıllarda üretim ve tüketiminin artarak devam edeceğini bir göstergesi sayılmaktadır. Ancak özel tercih ve hassasiyetleri olan tüketiciler için jelatin üretiminin kontrollü şartlarda yapılması ve kaynak kullanımı konusundaki titizlik ve “helal gıda” kavramı büyük önem arz etmektedir.

Fizibilite konusu yatırıım tamamlandığında; tesiste büyükbaş hayvan (sığır) kemiklerinden, çeşitli blumlarda toz jelatin üretilicektir. Tesiste, teknoloji seçiminin; piyasada en kaliteli jelatini üretebilecek şekilde yapılması halinde üretilicek jelatinin KDV, nakliye hariç ortalama satış fiyatı **8 USD/ kg olarak** tespit edilmiştir. Üretimde çıkacak yan ürünlerin miktar ve satış fiyatları raporun Teknik İnceleme ve Değerlendirme Bölümünde verilmiştir.

- Tesis İçin Öngörülen Satış Projeksiyonu-KKO (Kapasite Kullanım Oranı)

Satış ve pazarlama organizasyonunun yeterli olması ve tesiste; piyasada istenilen şartlarda ve **istenilen kalitede** üretim yapılması halinde ve yeterli hammaddenin bulunabildiği ölçüde satış anlamında herhangi bir sıkıntının olmayacağı tahmin edilmektedir. Türkiye'de jelatin üretici firma sayısının **az** olması, ihracatın sürekli olarak artması, jelatinin özellikle son yıllarda birçok sektörde kullanılan bir ürün olması, helal gıda kavramının giderek önem kazanması nedeniyle istenilen kalite ve şartlarda üretim yapıldığı taktirde satışların ilk yillardan başlayarak düzenli bir şekilde artacağı ve kısa sürede yüksek **kapasite** kullanım oranına ulaşılmasında ön görülmektedir.

Önceki bölgümlerde de bahsedildiği üzere, Türkiye'de kurulu kapasitenin 9.862 ton, iç tüketimin yaklaşık 5.200 ton olduğu dikkate alındığında 1.500 kurulu kapasite mevcuda %15'lük bir ilave, iç talepten de %29'luk bir pay almaya aday olmak anlamına gelmektedir.

Üretim kapasite kullanım oranı tamamen yaș kemik teminine bağlı gelişecektir. Öngörülen yıllar itibariyle KKO'lar ve buna bağlı yaș kemik ihtiyacı aşağıdaki gibi öngörlülmüştür.

Tablo 26. Yıllar İtibarıyle Öngörülen Kapasite Kullanım Oranları ve Hammade İhtiyacı

	1. YIL	2. YIL	3. YIL	4. YIL	5. YIL +
1500 Ton Kurulu Kapasite İçin Öngörülen KKO (%)	50%	60%	75%	85%	90%
Öngörülen Jelatin Üretim Miktarı (Ton)	750	900	1125	1275	1350
Gerekli Kemik Miktarı	12.750	15.300	19.125	21.675	22.950
Bölgedeki Toplam Kemik Potansiyeli (Ton)	26.432	26.432	26.432	26.432	26.432
Tesis Tarafından Toplanabilecek Kemik Miktarı (%)	48%	58%	72%	82%	87%

KKO öngörüler*i*, aşağıdaki koşullara bağlı olacaktır;

- Yatırımcı şirket yatırımın tamamlanmasına yakın hammadde temin çalışmalarına başlayacaktır.
- Hinterland içerisindeki illerde bulunan kesimhanelerle ön anlaşmalar imzalanacaktır.
- Kamu kuruluşlarının yaş **kemik ihaleleri takip edilecektir**.
- Teknik bölümde öngörülen satınlama organizasyonu gerçekleştirilecektir.

3. TEKNİK ANALİZ

3.1. Kuruluş Yeri Seçimi

Ülkemiz için helal gıda üretimi anlamında özel bir önem taşıyan helal jelatin üretimi uygun yatırım konularından biridir. Üretim sonrasında arıtma işlemi gerektirdiği için alan genişliği de önemlidir. Bu anlamda arazi fiyatları da ayrıca önem kazanacaktır. Tesis için 50.000 **m² arazi gerekmektedir**. Konya Organize Sanayi Müdürlüğü ile yapılan görüşmelerde tahsis edilecek arazi olmadığı ifade edilmiştir. Bu durumda ilçelerde araştırma yapılmış Beyşehir Organize Sanayi Bölgesi Müdürü ile yapılan görüşmede, yeni bir organize bölgesi oluşturulacağı ve eğer kuyu açılması istenirse 150 metrede suya ulaşılabilceği **bilgisi alınmıştır**. Arazi seçiminde maliyet oluşturulurken bu bölgenin arazi birim fiyatı baz alınmıştır. Jelatin üretimine ilişkin önemli kriterler dikkate alındığında Konya iline ilişkin yer seçimi öngörülerı aşağıda verilmiştir:

Tablo 27. Yer Seçimine İlişkin Değerlendirme

EKONOMİK FAKTÖRLER	
Hammadde	Ekonominde faktörler anlamında Konya ili jelatin üretiminde çevre illerden hammaddeyi sağlayabilecek konumdadır. Jelatin pazarının yurt içi ve yurt dışı anlamında açık olması nedeniyle havaalanı, demiryolu olması il seçiminde avantaj oluşturmaktadır. Üretimde basınçlı kapların kullanıldığı olması enerji maliyetlerini gündeme getirmektedir. Sehirde doğalgaz olması maliyetleri az da olsa artı yönde etkileyecektir. İnşaat maliyetleri açısından diğer illere göre bir farklılık göstermemektedir.
Pazara yakınlık	
Enerji /Yakıt	
İşçilik	
İnşaat Maliyetleri	
DOĞAL FAKTÖRLER	
İklim Koşulları	Türkiye'nin en az yağış alan illerinden biri olan Konya'da bu nedenle yeraltı sularında önemli bir azalma meydana gelmektedir. Konya Kapalı Havzası'nda yıllık kullanılabilir su kaynağı 4,5 milyar, tüketim ise 6,5 milyar metreküp seviyesindedir. Yağışın da az olması nedeniyle su rezervleri hızla azalmaktadır. Jelatin üretiminde en önemli maliyet kalemlerinden bir olan su , kesinlikle araziden
Arazi/Arsa durumu	
Doğal Kaynaklar/Su	
Deprem ve doğal afetler	

	saglanmak durumundadır. Bu nedenle Konya ili ve ilçeleri yeraltı su rezervi dikkate alındığında jelatin üretimi açısından yer seçimi dikkatle yapılmalıdır. Deprem riski düşük bir il olan Konya bu anlamda yatırım için uygundur.
SOSYAL FAKTÖRLER	
Eğitimli iş gücü	Sosyal faktörler anlamında Konya ili bu yatırım için uygundur. Eğitimli iş gücü potansiyeli vardır. Toplumda bu yatırım konusuna ilişkin herhangi bir direnç söz konusu olmayacağı.
<i>Toplum Direnci</i>	
POLİTİK FAKTÖRLER	
<i>Devlet, iktisadi ve sosyal destekleri</i>	Devletin yatırım konusunda öngördüğü tüm teşvikler Konya ilinde kullanılabilecektir.
DİĞER FAKTÖRLER	
İş gücü temini	
Ulaşım Hizmetleri	
<i>Malzeme ve hizmetler</i>	Konya ili bazında diğer faktörler dikkate alındığında diğer illere göre bir farklılık olmadığı görülecektir. Ancak yatırının en önemli maliyet ve işletme giderlerinden olan arıtmaya dikkate alındığında, <i>ilde organize sanayi bölgelerinin olması, Konya ilini daha cazip hale getirebilecektir.</i>
Yasama gücü organları	
<i>Finansman</i>	
Su ve atıkların yok edilmesi	

3.2. Üretim Teknolojisi

Jelatin endüstrisi, yapılan yoğun teknoloji yatırımlarıyla sürekli yeni ürünler geliştirmekte, üretilen jelatin ve türevlerinin kullanım alanları daha da genişlemektedir. Günümüzde kullanılan hammaddeye ve/veya üretilecek jelatinin kullanım alanı ve özelliklerine en uygun koşulları sağlayabilecek farklı üretim prosesleri mevcuttur. Son yıllarda geliştirilen teknolojilerle üretimde kullanılan enerji ve proses suyu tüketiminde %25'i aşan oranda tasarruf sağlanırken, elde edilen ürünün kalite ve verimi de tutarlı bir şekilde önemli ölçüde artırılmıştır.

Mevcut teknolojilerde küçük ve büyük ölçeklerden bahsedebiliriz. Küçük ölçeklerde üretilen jelatinler genelde balık ve kanatlı hammaddesini kullananlardır.

Hammadde Olarak Balık Kullanımı

Balık jelatini genel olarak balık derisinden elde edilir ve hem asit hem de alkali **kullanarak** şartlandırılabilir. Deriler balık çiftlikleri ile bağlantılı çalışan balık işleyicilerinden ya da denizde fileto (kilçiksiz balık) yapan teknelere sahiptir. Bununla birlikte balık derilerinin üzerinde kalan yağların uzaklaştırılması içi **n iyice temizlenmesi gereklidir.**

Balık derileri dondurularak jelatin tesisine nakledilir. Burada buzları çözülür, birkaç kez yıkanır ve 24 saatlik bir süreyle mineral ya da organik asitlerle işleme tabi tutulur. Nadiren, kalan yağları bağlamak için önce kireç sütü ile önişlem de uygulanmaktadır.

Farklı tip balıklardan elde edilen jelatinin karakteristik özellikleri ve buna bağlı olarak kullanım alanları da değişiklik göstermektedir. Örneğin, Kuzey Atlantik Bölgesi'nin soğuk sularındaki balıklardan **elde edilen** jelatin oldukça düşük miktarda prolin ve hidroksiprolin içerdiginden jelleşme gücü azdır. Buna karşın bu jelatinler iyi bir film oluşumu gösterir ve emülsiyon yapma özelliğine sahiptir. Bu nedenle özellikle püskürtmeli kurutma tekniği kullanılarak yağ bazlı vitaminlerin bütünlüğünün sağlanması tercih edilirler. Tam aksine daha sıcak sulardan alınan balıklardan elde edilen jelatin ise iyi bir jelleşme özelliğine sahiptir. Bunların yapısı yaygın olan diğer jelatinlere çok yakın olduğundan gıda ve farmasötik endüstrisinde sıkılıkla kullanılmaktadır.

Günümüzde balık jelatini geleneksel yolla elde edilen jelatinden çok daha pahalıdır. Bu yüksek taşıma maliyeti ve balık derisindeki kolajenin düşük yoğunluğundan kaynaklanmaktadır. Diğer taraftan her ne kadar balık kemiği de jelatin üretimi için uygun görünse de, yapılan çok sayıda araştırmadan sonra jelatin endüstrisi ekonomik nedenlerle bu materyalin kullanımına karşı çıkmıştır. Balık jelatini de bir gıda maddesi olmasına karşın, alerji yapma potansiyeline yönelik farklı ülkelerde farklı yasal düzenlemeler bulunmaktadır.

Hammadde Olarak Kanatlı Kullanımı

Kanatlı jelatini de hem taze deri hem de kemik materyallerden elde edilir. Kanatlılar kesildiklerinde genel olarak genç olduğundan, materyal asit prosesi ile işleme tabi tutulabilir. Kanatlı derileri çok miktarda yağ içerir ve kolajen konsantrasyonu düşüktür. Bu nedenle ayaklar vb. materyaller de kullanılmaktadır. Kanatlı kemiği normal olarak şartlandırma öncesi demineralize edilmemişinden ve ekstraksiyon esnasında tuzların konsantrasyonu yüksek olduğundan, ekstraksiyondan sonra bir çökeltme prosesi gereklidir. Ultrafiltrasyon ve deionizasyon gibi diğer aşamalarda aşırı tuzlar uzaklaştırılır.

Bununla birlikte, kanatlılardan elde edilen derilerin başka gıda uygulamaları için de ciddi talep gören bir hammadde olması ve yüksek maliyetler nedeniyle, kanatlı jelatini üretimi şimdilik en azından orta vadede niş ürün olarak kalmaktadır.

Büyük ölçekli jelatin üretiminde temel hammadde olarak, bulunabilirlik ve ürün kalitesi açısından sığır ve domuzlarda bulunan kolajen kullanılmaktadır. Balık ve kanatlılardaki kolajenin hammadde olarak kullanılması daha çok yenidir ve genellikle belirli dene mensup tüketicilerin taleplerini karşılamak amacıyla henüz niş ürün olarak üretilmektedir. Ancak jelatin üretiminde kullanılan hammaddeler her ne kadar farklı olsa da, hepsinin ortak yanı hayvansal orijinli olmalarıdır.

Hammadde Olarak Sığır Derisi Kullanımı

Jelatin üretiminde kullanılan bir diğer ana kolajen kaynağı da sığır derisidir. Derinin kalınlığı sığırın yetiştiği yerin iklimine bağlıdır. İklim ne kadar sıcak olursa deri de o kadar incelmektedir. Derinin dış tarafı daha az kolajen içermekte ve hemen hemen sadece deri sanayiinde kullanılmaktadır. Etli yüz ise yağlı dokudan oluşmuştur ve deri işlenirken yan ürün olarak uzaklaştırılır. Bununla birlikte, "split" (yarma) denilen orta tabaka ise neredeyse tamamen saf kolajen olup, bu nedenle jelatin üretimi için mükemmel ***bir hammaddedir.***

Alkali ile işlem gördükten sonra, derideki kabaran kıllar alınır ve daha sonra yatay bıçaklarla deri üç ayrı tabakaya ayrılır. Bu prosesle "split" denilen kısmın açığa çıkması sağlanmış olur. Splitler hayvanın yaşına bağlı olarak 4 m^2 büyülüğüne kadar ulaşabilmektedir. Elde edilen splitler jelatin ***tesislerinde*** önce kesme makinalarında el büyülüğünde parçalar halinde kesilir ve hemen ardından asit veya alkali ile muameleye tabi tutulur. Prensip olarak tabakalara ayrılmamış yani yarılmamış deri parçaları da işlenebilmekte, ancak bu durumda derinin daha önce alkali/sülfit çözeltisi ile muamele edilerek kıllarından arındırılması gerekmektedir. Bu durumda daha düşük kolajen içeriği nedeniyle randıman önemli ölçüde azaldığından işletme verimi ve üretkenlik düşmektedir. Deriyi parçalayarak küçültmek etkili bir şartlandırma için temel unsurdur. Asit ve alkali işlemleri ile ekstraksiyon kolaylaştırılır.

Deri sektörünün dünyada ve ülkemizde en önemli problemlerinden biri endüstriyel atıklardır. Bu atıkların değerlendirilerek hem çevre sorunlarının çözümü hem de katma değeri yüksek ürünlerin üretilmesi bakımından ülkemizin ekonomisine kazandırılması çok önemlidir. Deri katı atıkları proteinik özelliklerinden, lifli karakterinden ve yüksek doğal yağ içeriğinden dolayı ekonomik değere sahip atıklar sınıfında olup, jelatin üretimi için de uygundur.

Deri sanayine giren ham derinin sadece %20-25'i mamul deriye dönüşmekte ve bu nedenle deri üretimi esnasında değişik karakterlerde endüstriyel katı atıklar oluşmaktadır. Son yıllarda verimlilik ve çevre sorunları nedeniyle deri katı atıklarının değerlendirilmesi ve bertaraf edilmesi büyük önem kazanmıştır. Deri sanayinde çok çeşitli ve önemli miktarda atıklar bulunmaktadır. Deri sanayi katı atıkları ortaya çıktıkları işlem basamaklarına bağlı olarak içerik ve miktar açısından farklılık göstermektedir.

Jelatinler, üretim esnasında kimyasal hidroliz uygulamasındaki asit ve baz kullanımına göre sırasıyla A ve B tipi olarak tanımlanmaktadır. Kolajenin jelatine dönüşümü sırasında birçok aminoasidin moleküler yapısı da değişmektedir. A ve B tipi jelatinlerin izoelektrik noktalarının farklımasına bağlı olarak aminoasit kompozisyonu da farklı olmaktadır. A tipi jelatinin izoelektrik noktası 7-9 aralığında değişmektedir. B tipi jelatinin izoelektrik noktası ise, doğal kolajende ***bulunan asparagin ve glutamin*** aminoasitleri asidik aminoasitlere (aspartik ve glutamik asit) dönüştüğünden 5 civarındadır. Genellikle domuz derisinden A tipi jelatin ve daha kompleks kolajen yapısına sahip sığır derisinden ise B tipi jelatin üretilmektedir.

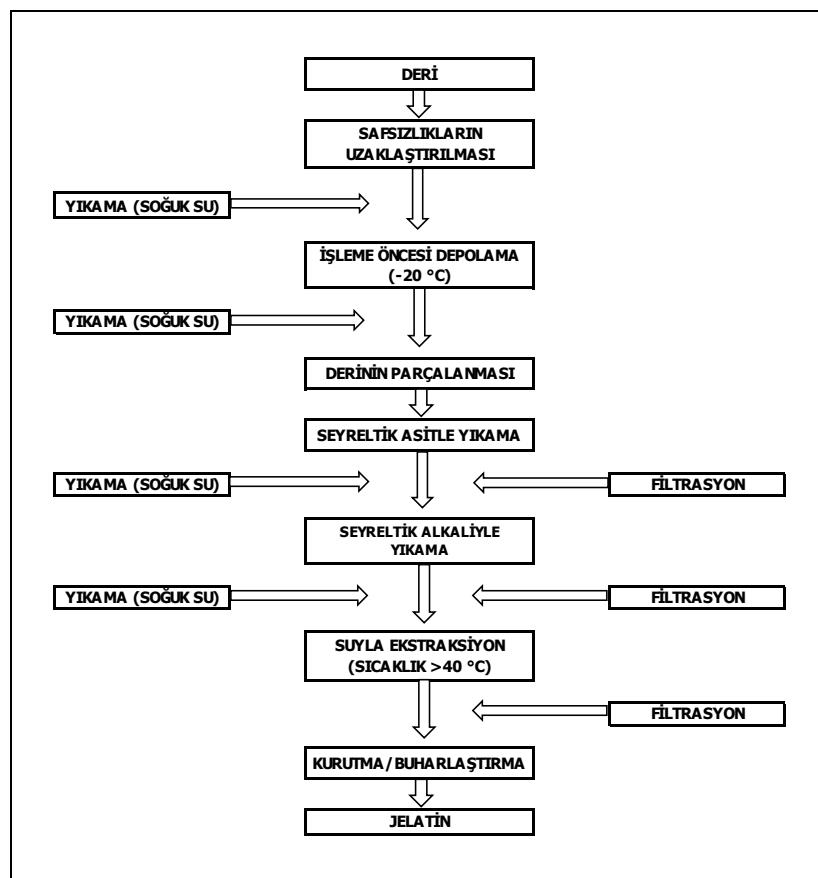
Sığır derisinin daha az kolajen içeren dış kısmı ve iç kısımdaki yağ tabakası uzaklaştırıldıktan sonra geriye saf kolajen içeren orta tabaka kalır ve bu tabaka jelatin üretimi için hammadde olarak

kullanılmaktadır. Jelatin verimini düşürmeme amacıyla kolajen içeriği düşük olan kıllar deriden uzaklaştırılmaktadır. Daha sonra deride boyut küçültme işlemi yapılarak alkali ve asit uygulamasının homojen dağılması ve ekstraksiyonun kolaylaşması sağlanmaktadır.

Sığır jelatini üretiminde sürekli ekstraksiyon yöntemi kullanılmaktadır. Bu yöntemde, devamlı olarak hammaddenin ekstraktöre girişi sağlanır ve yüksek bloom değerli, düşük viskoziteli ve açık renkli homojen özellikte jelatin üretilmektedir.

Genellikle yüksek kalitedeki jelatinler, kollajen yapısı kısmı olarak hidroliz edilmiş ve homojen yapıdaki hammaddeden 50 °C sıcaklıkta elde edilmektedir. Farklı parça büyülüğu ve parçaların farklı yaşlardaki hayvanlardan elde edilmiş olması işlemin homojen olarak gerçekleşmesini olumsuz yönde **etkileyebilmektedir**. **Ekstrakte** edilen jelatin çözeltisi üreticiler tarafından farklı şekillerde saflaştırılmaktadır. Saflaştırma işlemleri başlıca; filtrasyon ve durultma, deiyonizasyon, konsantrasyon, sterilizasyon, kurutma ve paketleme basamaklarından oluşmaktadır.

Şekil 10. Sığır Derisinden Jelatin Üretimi Şeması

Bilindiği üzere hamadde olarak deri, gıda dışı sektörler tarafından ciddi ölçüde talep gören bir maddededir. **Bu nedenle hamadde temininde kemiğe** göre çok daha fazla çaba, rekabet ve maliyete **katlanmak** gerebilecektir.

Hammadde Olarak Taze Kemik Kullanımı

Kesimhanelerde ve et işleme tesislerinde taze etin yanı sıra taze kemik de elde edilmektedir. Bu değerli kolajen kaynağı iyi bir osein (kemik özü, kemik tutkalı) ve jelatin hammaddesidir. **Osein** üretiminde kemikler önce hassas bir şekilde yaklaşık 0,5 cm boyutlarında küp şeklinde parçalanır, daha **sonra** 85-95°C sıcak su ile 30 dakika, aynı zamanda kuvvetlice karıştırılarak yıkanmak suretiyle yağılarından arındırılır. Bu işlemle kemik üzerinde kalabilecek artık et parçaları da tamamen uzaklaştırılmış olur. Ardından ufalanmış kemikler sürekli sistemde çalışan kurutucularda sıcak hava ile kurutulur ve elekten geçirilerek partikül büyülüğüne göre sınıflandırılır. Sınıflandırılmış kemik parçaları **daha sonra** ayrı ayrı işlenir. Bu proses süresince yan ürün olarak yağ (kimya endüstrisinde ve pek çok ülkede hayvan yemi üreticileri tarafından kullanılır), et, ve kemik unu elde edilir. Kemik unu, **Avrupa** ve Amerika'da çoğunlukla gübre olarak kullanılmaktadır.

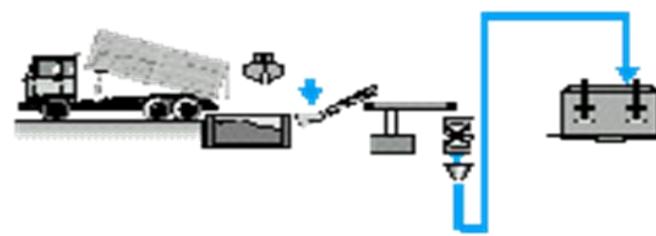
Hammadde çeşitleri yukarıda anlatılan jelatin üretim **prosesleri en basit haliyle ön işlem ve ekstraksiyon** olmak üzere iki temel aşamadan oluşmaktadır.

Ön işlemin amacı hammaddede bulunan ve suda çözünür olmayan kolajenin asit veya alkali ile **muamele** edilerek suda çözünür olan jelatine dönüştürülmesidir. Bu aşamada sıkılıkla ikili bir yöntem uygulanmakta ve kısa bir asit prosesi sonrası materyal yoğun alkali ile ıslatılmaktadır. Daha sonra elde edilen jelatin temel olarak yıkama, ekstraksiyon, saflaştırma, konsantre etme ve kurutma olmak üzere beş temel aşama sonrasında elde edilebilmektedir.

Ön İşlemler

Ham maddenin tam olarak temizliğinden sonra, ham maddenin kökenine bağlı olarak uygulanan farklı ön hazırlık işlem adımlarını içerir.

Şekil 11. Üretim Akım Şeması

Jelatin üretiminde, prensip olarak iki işlem metodu kullanılır:

Asit işlem metodu-A tipi jelatin için;

Ham madde(öncelikle domuz derisi) İlk olarak bir hazırlık işlemine tabi tutulur. Burada malzeme **asitle muamele** edilir ve hemen sonra jelatin çıkartma işlemine başlanabilir.

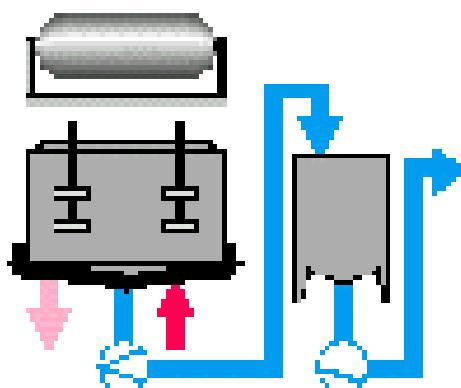
Alkali işlem metodu-B tipi jelatin için;

Bu işlem, uzun bir zaman periyoduna yayılır ve sakin bir şekilde kollagen yapısını değiştirir. Burada yalnız kemik ve deri parçaları kullanılabilir. Bu yolla üretilen Kollagen sıcak suda erimiş şekildedir.

Ekstraksiyon

Ön işlem görmüş malzemeye daha sonra sıcak su ilave edilir ve çok kademeli ekstraksiyon işlemi başlatılır. Düşük sıcaklıkta elde edilen ilk jelatin fraksiyonları en yüksek derecede jelleşme konumuna sahiptir. Yaklaşık %5'lik solüsyon elde edilir. Malzeme, daha sonra taze ve sıcak su **kullanarak** ekstraksiyon işlemine tabi tutulur. Bu işlem, jelatinin en küçük parçasının kaynar su kullanılarak ekstraksiyonu yapılmaya kadar devam eder. Tamama çok yakın olarak ekstraksiyon sonucu ürün elde edilir.

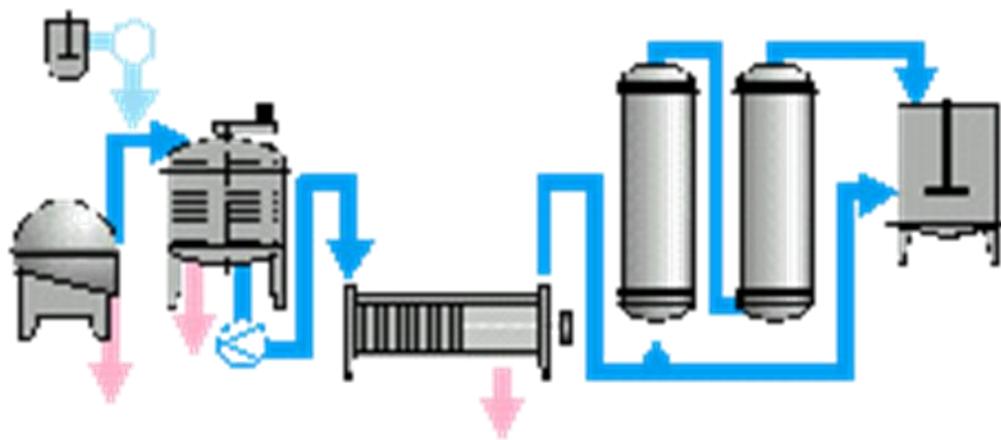
Şekil 12. Ekstraksiyon

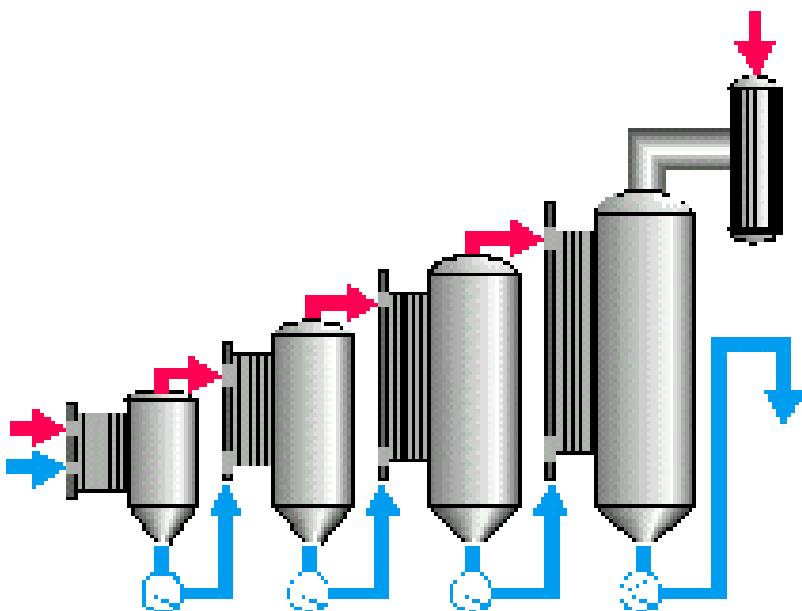
Aritma

Ekstraksiyon işleminden elde edilen yaklaşık %5'lik jelatin solisyonu, yüksek performanslı seperatörlerin kullanımı ile yağ ve lif artıklarından arındırılır. Ön arıtma, temizleyiciden geçirilerek tamamlanır.

Ön tabakalama filtreleri ki, azami derecede ince partiküller tutmayı sağlarlar ve arkasından meşrubat sanayiinde kullanılırla benzer sellüloz plaka filtrelerinden geçirilir. Aritılmış malzeme **daha** sonra iyon alıp veren reçine içeren kolonlardan geçirilirken, şartlara bağlı olarak, kalsiyumdan, sodyumdan, asit artıklarından ve diğer tuzlardan, jelatin serbest hale getirilir.

Şekil 13. Arıtma**Konsantrasyon**

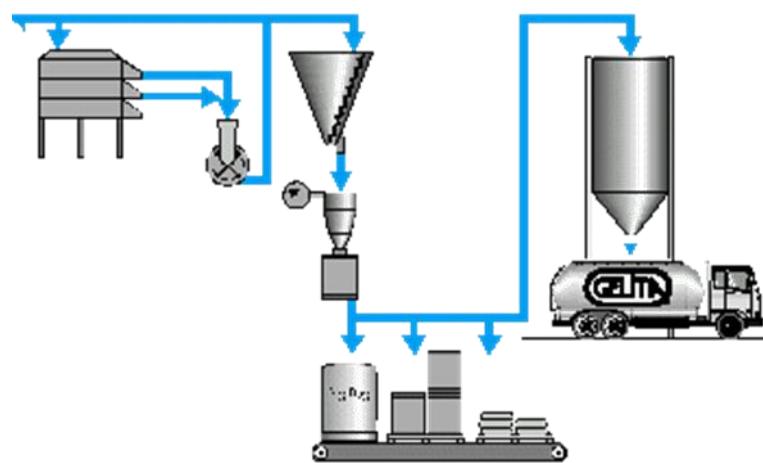
Ön ısıtma donanımlı çok kademeli vakum evaparatorlar, jelatin solüsyonunu sterilize etmek için kullanılır. Aynı zamanda enerjinin minimum kullanımı ile seyreltik çözeltiden yumuşak bir tarzda su uzaklaştırılarak bal kıvamında bir konsantre elde edilir. Yüksek viskos özellikteki solüsyon, daha sonra tekrar sellüloz plakalardan oluşan filtrelerinden geçirilir. Herhangi kalmış kalıntılar da uzaklaştırılmış olur.

Şekil 14: Konsantrasyon

Öğütme, Eleme ve Harmanlama

Bunlar son işlemlerdir ancak, müşterinin özel istekleri veya farklı uygulamalar için jelatinin önceden hazırlanmasını gerektiren zincirde çok önemli adımlardır. Bu şartlar sebebi ile farklı öğütücüler ve blenderler kullanılır. Silolara doldurulduktan sonra kalite kontrol laboratuvarı tarafından son kontroller yapılır çuval, torba ve kutularda ambalajlanarak müşteriye gönderilir.

Şekil 15: Öğütme, Eleme ve Harmanlama

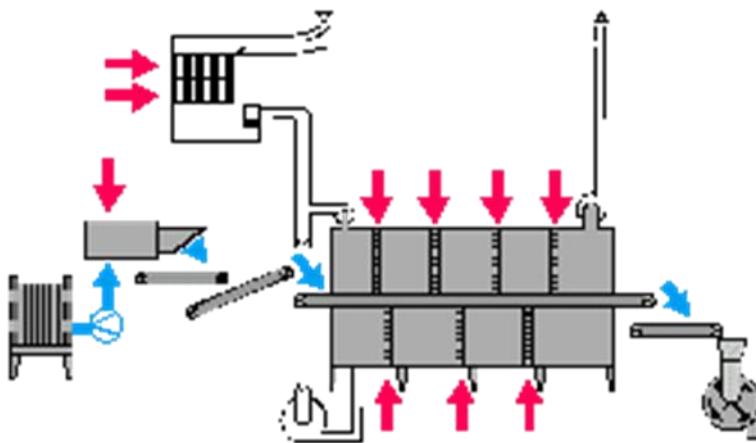

Kurutma

Yüksek derecede konsantre edilmiş jelatin solüsyonu, daha sonra potansiyel tehlikelere karşı tekrar sterilize işlemi olarak, hızla yüksek sıcaklıkta bir sterilazyon işlemine tabi tutulur, soğutulur ve katilaştırılır.

Bu işlem, kurutucu tablası üzerinde eşit olarak dağılmış jelatin nodullarını üretir. Burada kullanılan filtreleme, yıkama, ön kurutma ve filizlenmeyi önleyen hava jelatini kurutur. Kurutucuya terk etmek üzere şimdi sert ve kırılgan jelatin parçalanarak alınır ve aynı parça ebatlarına getirmek için öğütülür. Bu formda, bir sonraki işleme gerek oluncaya kadar depoda depolanır. Jelatin kullanıma gitmeden önce kimyasal, fiziksel ve bakteriyel olarak testleri yapılır.

Şekil 16: Kurutma

- Teknoloji Seçimi ve Üretim Yöntemi ile Madde Balansı

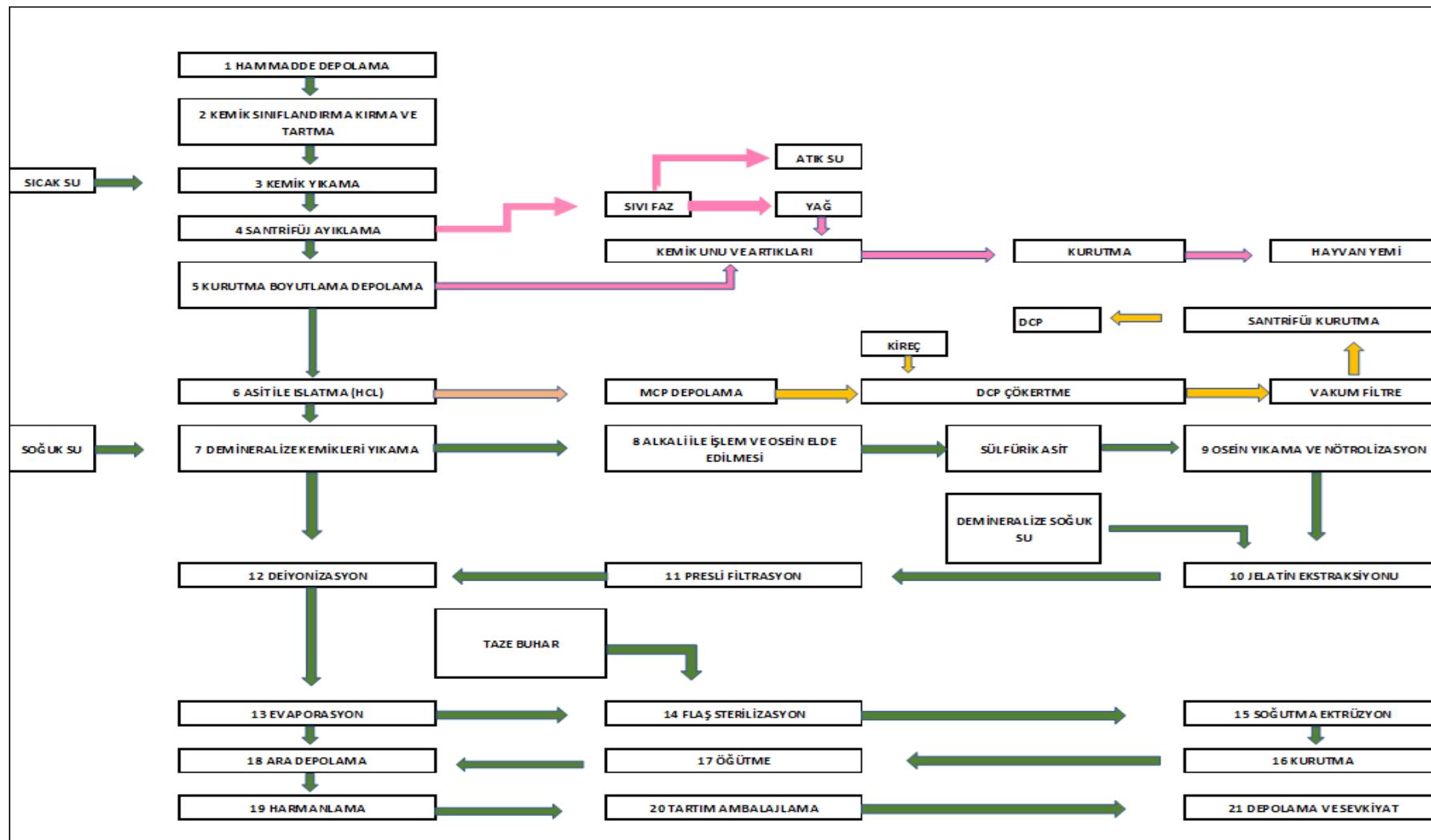
Tesis için öngörülen B Tipi Alkali Üretim yöntemi aşağıda özetlenmiş olup, buna ilişkin akım şeması ise **Şekil 17 de** verilmiştir. Öngörülen üretim yöntemi ve akım şemasına göre hesaplanan madde balansı **Table 28 te** verilmiştir.

Hammadde Deposundan (1) alınan kemikler sınıflandırılarak parçalanıp tartıldıktan sonra (2), yağların uzaklaştırılması için bir döner kemik yıkama makinesinde sıcak su ile yıkanır (3). Santrijüj ile katı ve sıvı faz birbirinden ayrılır (4). Yan ürün olarak elde edilen sıvı fazda bulunan yağlar ve su ayrıldıktan sonra elde edilen kemik artıkları kurutularak hayvan yemi olarak değerlendirilir. Ana ürün olan parçalanmış kemikler kurutulup, boyutlandırılıp ve belirli büyülükte partiler elde edilene kadar depolandıktan (5) sonra asitleştirme tanklarına alınır (6). Burada HCL kemiklerdeki minerallerle reaksiyona girerek yan ürün olan mono kalsiyum fosfat (MCP) oluşumunu gerçekleştirir. Elde edilen MCP %15 kireç sütü ile işleme tabi tutularak dikalsiyum fosfat (DCP) çöktürülerek elde edilir. **Ede edilen** çözeltide bulunan %15 DCP'nin konsantrasyonu önce vakumla %45'e çıkarılır. Daha sonra santrifüjlü flaş kurutucu ile çözeltideki %55 nem de uzaklaştırılır. Diğer taraftan ana ürün olan minerallerinden arındırılmış kemikler önce soğuk su ile yıkanarak HCL fazlası uzaklaştırılır, daha sonra kireç ile alkali işleme tabi tutularak osein, yani kemik özü elde edilir (8). Osein üretimi ortalama 40-50 gün sürmektedir.

Kireçli osein önce soğuk su ile yıkanarak aşırı kireçten arındırıldıktan sonra yaklaşık 2,5 gün sülfürik asit ile işleme tabi tutularak pH'sı ekstraksiyon için uygun hale gelmesi için nötralize edilir (9). Nötralize osein ekstraksiyon tanklarında sıcak demineralize su ile yaklaşık 16-20 saat ve değişik sıcaklıklarda (**40-80 °C**) işleme tabi tutularak jelatinin ekstraksiyonu gerçekleştirilir (10). Elde edilen %3-5'lik zayıf jelatin çözeltisi bir presli filtredeñ süzülerek asılı duran safsızlıkların uzaklaştırılması ve berrak bir çözelti elde edilmesi sağlanır (11). Filtreden geçirilen jelatin likörü, kül içeriğinin uzaklaştırılması ve düşük iletkenliğe sahip bir likör elde etmek için iyon değiştiricilerden geçirilir (12). İyonlarından arındırılmış jelatin likörü üç etkili evaporatörden geçirilerek **%22-33 seviyelerine kadar konsantre edilir**

(13). Konsantre jelatin çözeltisine taze buhar enjekte edilerek çözelti steril hale getirilir (14). Steril jelatin çözeltisi votator (yüzey sıyırmalı ısı değiştirici) sistemine beslenir. Burada yaklaşık **21°C**'ye soğutulan ve düşük sıcaklık derecelerinde ekstrude olan jelatin votatoru şeritler halinde terk eder (15). Jelatin şeritleri bantlı kurutucuya beslenir. Burada kuru ve steril hava kullanılarak ve sıcaklık genellikle sekiz **kademede 30°C**'den 50°C'ye artırılarak jelatindeki nem oranı %25'den %**10-12** seviyelerine düşürülür (16). Kurutulmuş jelatin istenilen partikül büyüklüğünde öğütüldükten (17) ve boyutuna göre sınıflandırıldıktan sonra, harmanlama öncesi ara depolamaya alınır (18). Farklı partilerde elde edilen ürünler müşteri taleplerine göre **harmanlanarak standardize edilip (19), otomatik olarak istenilen** gramajlarda tartılıp ambalajlandıktan (20) sonra, sevkiyata kadar ürün deposuna alınır (21).

Şekil 17. Üretim Akım Şeması

Tablo 28. Seçilen Üretim Yöntemine Yönerek Madde Balansı

PROSESTE ELDE EDİLEN ÜRÜN VE YAN ÜRÜNLER	YÜZDE	MİKTAR TON / YIL
Tesis Kurulu Kapasitesi (Jelatin)		1.500
Taze / Yaş Kemik	100%	25.500
Taze Kemikten Yan Ürün Olarak Elde Edilen Kemik Yağı	5%	1.275
Taze Kemikten Elde Edilen Kuru Kemik	35%	8.925
Kuru Kemikten Elde Edilen Ve Jelatine İşlenebilir Parçalanmış Kemik	94%	8.390
Kuru Kemikten Yan Ürün Olarak Elde Edilen Kemik Unu Vs.	7%	625
Parçalanmış Ve İşlenebilir Kuru Kemikten Elde Edilen (Osein)	28%	2.307
Parçalanmış Kuru Kemikten Elde Edilen Dikalsiyum Fosfat	45%	3.775
Osein Elde Edilen Jelatin	65%	1.500

- **Tesis Kurulu Kapasitesi, Üretim Programı ve Öngörülen KKO**

Tesisin toplam kurulu kapasitesi 300 gün yıl ve 3 vardiya/gün üzerinden 1.500 ton/yıl toz jelatin üretimidir. Belirlenen kurulu kapasiteler teorik olup, makine teçhizatın üretime hazırlanma ve/veya temizlenmeleri, arıza, onarım ve bakım süreleri, işgünden kaynaklanan aksama, gecikme vb. kısıtlayıcı unsurlar dikkate alınarak 300 gün çalışma esası dikkate alınmıştır.

Tesiste yan ürün olarak kemik yağı, kemikunu ve dikalsiyum fosfat elde edilecektir. Tam kapasitede elde edilecek ürün miktarları yukarıdaki tabloda gösterilmiştir. Tesiste üretim miktarını sınırlayacak en önemli parametrenin hammadde temini olacağı düşünülmektedir. Bu kısıt haricinde, gerekli bakım onarım önlemlerinin alınması ve teknik personelin sağlanması ile tam kapasitede çalışabileceği öngörmüştür.

Tablo 29.Taze Kemikten Kemik Cipslerine Ana İşleme Ekipmanları**Ekipman**

Taze kemik için helezon konveyör

Metal Dedektörlü Konveyör

1.kademe kemik kırcı

2.kademe kemik kırcı

3.kademe kırcı

Tamponlama tankı

Vidalı konveyör

Hammadde ısıticisi

Vidalı konveyör

İki aşamalı piston itici santrifüj

Vidalı konveyör

Döner tamburlu kurutucu

Vidalı konveyör

Kova asansörü

Döner boyutlandırma ayırıcı

4. kademe kırıcı

Kemer tokası makinası

Yatay vidalı çöktürme santrifüj

Kemik unu için kurutucu

Vidalı konveyör

Yüksek Hızlı disk santrifüj

Yüksek Hızlı disk santrifüj

Kemik cipsi kurutucu için sıcak hava fırını

Kemik unu kurutucu için sıcak hava fırını

Tamponlama tankı

Tamponlama tankı

Isıtma üniteli tamponlama tankı

Yağ ısıtma ünitesi

Yağ depolama tankı

Santrifüj pompaları

Pumps for fat

Yağ giderme sisteminden çıkan atık suyu buharlaştırmak için dört etkili tüp vakumlu evaporatör

Tablo 30. Jelatin Proses İçin Ana İşleme Ekipmanları

Ekipman
RO su ısıtma sistem
Jelatin depolama tankı
Jelatin arıtma tankı
Tamponlama tankı
Buharlaştırma işleminde seyreltilmiş jelatin tankı için depolama tankı
Konsantre jelatin için depolama tankı
Asit işleme tankları
Kireç çukurları
Asit ünitesi
Kireç giderme ünitesi
U tipi yıkama ve nötralizasyon sistemi
Ekstraksiyon sistemi
Kaynatma ekstraksiyon ünitesi
Selüloz pres滤resi
Pulp yıkama ve presleme sistemi
Jelatin iyon değiştirme sistemi
Torba filtersi
Ultra filtrasyon sistemi
3 aşamalı buharlaştırma sistemi
Sterilizasyon sistemi
Ekstrüder
Sürekli bant kurutucu
Nem giderici
Taşlama makinesi
Karıştırma makinesi
Paketleme makinesi
CIP system

Tablo 31. Yan Ürün İçin(DCP) Ana İşleme Ekipmanı

<i>Ekipman</i>
Nötralizasyon ünitesi
Tortu birimi
Sifon santrifüjü
Yerçekimi potu
Pnömatik kurutucu
Pnömatik kurutucu için sıcak hava fırını
Kemer tokası makinası
DCP tozu için paketleme makinesi

3.2. İnsan Kaynakları

Yatırımın faaliyetlerine başlamasıyla birlikte tesiste 153 mavi ve beyaz yakalının çalışması öngörülülmüştür. Konya ilinin sosyo-ekonomik gelişmişliği, Ankara ve Antalya gibi illere yakınlığı, gelişmiş bir sanayiye sahip olması, gibi birden fazla üniversitenin, çok sayıda meslek lisesinin bulunması ve aşağıda yer alan tablodan da görüleceği üzere Türkiye ortalamasının üzerinde genç nüfusa sahip olması gibi unsurlar dikkate alındığında, ihtiyaç duyulan personel teminde herhangi bir sıkıntı yaşanmayacağı rahatlıkla söylenebilir.

Tablo 32. Türkiye ve Konya Genç Nüfusu

Yıl	Göstergeler	Türkiye	Konya
2019	Toplam Nüfus	83.154.997	2.232.374
	15-24 Yaş aralığı	12.955.672	373.837
	15-64 Yaş aralığı	50.060.331	1.486.190
	Genç Nüfusun Toplam İl Nüfusa Oranı	15,6	16,7
2018	Toplam Nüfus	82.003.882	2.205.609
	15-24 Yaş aralığı	12.971.396	371.374
	15-64 Yaş aralığı	55.633.349	1.469.218
	Genç Nüfusun Toplam İl Nüfusa Oranı	15,8	16,8
2017	Toplam Nüfus	80.810.525	2.180.149
	15-24 Yaş aralığı	12.983.097	373.014
	15-64 Yaş aralığı	54.881.652	1.454.330
	Genç Nüfusun Toplam İl Nüfusa Oranı	16,1	17,1
2016	Toplam Nüfus	79.814.871	2.161.303
	15-24 Yaş aralığı	12.989.042	374.809
	15-64 Yaş aralığı	54.237.586	1.443.656
	Genç Nüfusun Toplam İl Nüfusa Oranı	16,3	17,3
2015	Toplam Nüfus	78.741.053	2.130.544
	15-24 Yaş aralığı	12.899.667	370.091
	15-64 Yaş aralığı	53.359.594	1.417.650
	Genç Nüfusun Toplam İl Nüfusa Oranı	16,4	17,4

Kaynak: TÜİK

Tablo 33: 15 Yaş ve Üzeri Eğitim Durumuna Göre Nüfus Oranı

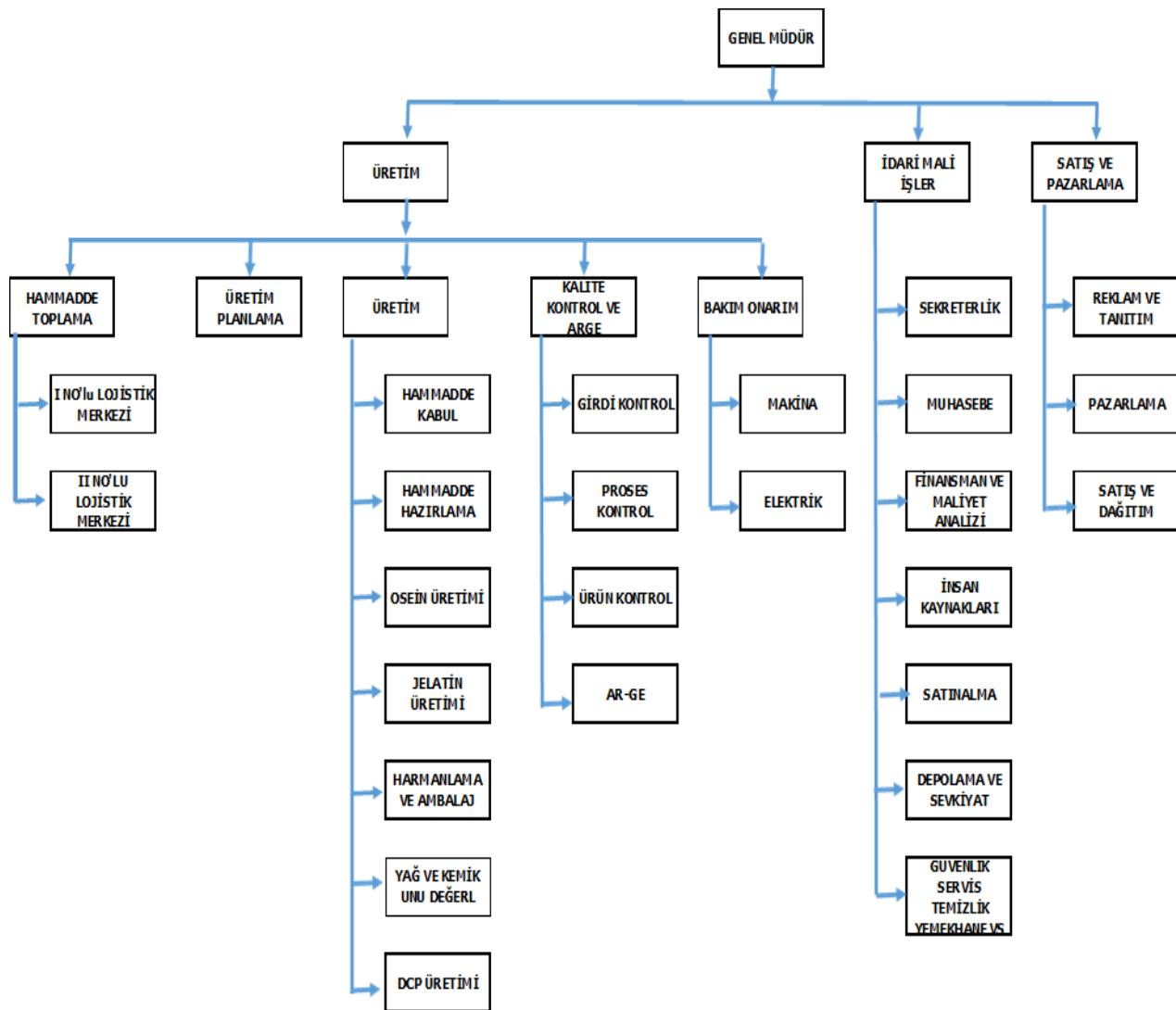
Yıl	Göstergeler	Türkiye	Konya
2019	Lise veya Dengi Mezunu Oranı (%)	24,82	21,34
	Yüksekokul veya Fakülte Mezunu Oranı (%)	16,51	14,1
2018	Lise veya Dengi Mezunu Oranı (%)	24,1	21
	Yüksekokul veya Fakülte Mezunu Oranı (%)	15,9	13,56
2017	Lise veya Dengi Mezunu Oranı (%)	23,07	20,01
	Yüksekokul veya Fakülte Mezunu Oranı (%)	15,27	13,02
2016	Lise veya Dengi Mezunu Oranı (%)	22,97	19,96
	Yüksekokul veya Fakülte Mezunu Oranı (%)	14,94	12,74
2015	Lise veya Dengi Mezunu Oranı (%)	22,11	18,73
	Yüksekokul veya Fakülte Mezunu Oranı (%)	14,2	12,06

Kaynak: TÜİK

Öngörülen **153 personelin** dağılımı ve organizasyon şeması aşağıda verilmiştir.**Tablo 34. İşçilik ve Personel Dağılımı**

BİRİMLER	TOPLAM	YÖNETİCİ (Kişi) (MÜDÜR-ŞEF)	MÜHENDİS	TEKNİSYEN LABORANT	OPERATÖR	VASİFSİZ İŞÇİ	MEMUR
	(Kişi)						
Fabrika	104	8	13	8	10	65	0
Üretim	8	8					
Vardiya Sorumlusu	3		3				
Üretim Planlama	2		2				
Hammadde Kabul Depolama	21		2			19	
Osein Üretimi	25		2		4	19	
Jelatin Üretimi	25		2		4	19	
Hammadde ve Ambalajlama	4					4	
Yan / Ürünler	6				2	4	
Kalite Kontrol ve Ar-Ge	4		1	3			
Bakım ve Onarım	6		1	5			
Yönetim	49	1	0	0	0	0	48
Genel Yönetim	1	1					
Sekreterlik ve Büro Hizmetleri	2						2
Muhasebe ve Finansman	6						6
İnsan Kaynakları	4						4
Satin Alma, Depo ve Sevkıyat	12						12

Yemekhane	6							6
Güvenlik	6							6
Servis ve Şoför	6							6
Pazarlama, Reklam Satış	6							6
Toplam	153	9	13	8	10	65	48	

Şekil 18. Organizasyon Şeması

Hammaddə toplama için belirlenen 12 ili kapsayan hinterland için 2 lojistik merkez ve buna bağlı *ilgili* personel öngörüleri yapılmıştır. Detay fizibilite aşamasında hinterland ve toplama merkezi sayıları ve yerleri gözden geçirilmelidir.

Tablo 35. Aylık ve Yıllık Ücret Bilgileri

BİRİMLER	AYLIK ÜCRET TL			Kişi	ÇALIŞILAN AY	YILLIK TOPLAM MALİYET
	NET	BRÜT	İŞVEREN MALİYETİ			
Genel Müdür	30.000	47.594	51.456	1	12	617.472
Üretim Müdürü	15.000	24.229	28.075	1	12	336.900
Üretim Şefi	8.000	12.436	14.613	1	12	175.356
Kalite Kontrol Şefi	8.000	12.436	14.613	1	12	175.356
Bakım Onarım Şefi (Makine Müh.)	8.000	12.436	14.613	1	12	175.356
Mühendis	7.000	10.805	12.696	13	12	1.980.576
Teknisyen / Laborant	5.000	7.542	8.862	8	12	850.752
Operatör	4.000	5.910	6.945	10	12	833.400
Vasıfsız İşçi	2.500	3.582	4.208	65	12	3.282.240
İdari ve Mali İşler Müdürü	9.000	14.068	16.530	1	12	198.360
Muhasebe ve Finansman Şefi	8.000	12.436	14.613	1	12	175.356
İnsan Kaynakları	4.000	5.910	6.945	4	12	333.360
Satin Alma ve Depo Görevlisi	4.000	5.910	6.945	12	12	1.000.080
Sekreterlik ve Büro Hizmetleri	3.500	5.095	5.986	2	12	143.664
Satınalma Müdürü	8.000	12.436	14.613	1	12	175.356
Şoför	3.500	5.095	5.986	6	12	430.992
Yemekhane Görevlisi	2.500	3.582	4.208	6	12	302.976
Güvenlik Görevlisi	2.500	3.582	4.208	6	12	302.976
Muhasebe ve Finansman	2.500	3.582	4.208	6	12	302.976
Satış ve Pazarlama Müdürü	9.000	14.068	16.530	1	12	198.360
Reklam ve Satış Görevlisi	4.000	5.910	6.945	2	12	166.680
Pazarlama Elemanları	3.000	4.325	5.082	4	12	243.936
TOPLAM (TL)				153		12.402.480
TOPLAM (USD)						1.809.524

4. FİNANSAL ANALİZ

4.1 Sabit Yatırım Tutarı

Tablo 36. Toplam Yatırım Tutarı (USD)

YATIRIM UNSURLARI	2021		2022		TOPLAM		
	İÇ	DIŞ	İÇ	DIŞ	İÇ	DIŞ	TOPLAM
A- SABİT YATIRIM TUTARI	4.884.522	6.402.348	2.546.944	4.268.232	7.431.466	10.670.580	18.102.046
1- ARSA	145.900				145.900	0	145.900
2- ETÜT VE PROJE	200.000				200.000	0	200.000
3- TEKNİK YARDIM VE LİSANS	0				0	0	0
4- İNŞAAT HARCAMALARI	4.243.000		1.060.750		5.303.750	0	5.303.750
5- MAKİNA TEÇHİZAT		6.402.348		4.268.232	0	10.670.580	10.670.580
6- NAVLUN VE SIGORTA	138.705		554.883		693.588	0	693.588
7- İTHALAT VE GÜMRÜKLEME					0	0	0
8- MONTAJ GİDERLERİ	110.000		110.000		220.000	0	220.000
9- TAŞITLAR VE DEMİRBAŞLAR			454.654		454.654	0	454.654
10- İŞLETMEYE ALMA GİDERLERİ			200.000		200.000	0	200.000
11- GENEL GİDERLER	46.917		23.803		70.720	0	70.720
12- BEKLENEBİLECEK FARKLAR			142.854		142.854	0	142.854
B- İŞLETME SERMAYESİ YATIRIMI	0	0	2.165.195	0	2.165.195	0	2.165.195
TOPLAM YATIRIM TUTARI	4.884.522	6.402.348	4.712.139	4.268.232	9.596.661	10.670.580	20.267.241
İKDV	852.952	0	350.898	0	1.203.850	0	1.203.850

4.1.1. Arsa Yatırımı

Tesisin 50.000 m²lik arazi üzerine kurulması planlanmıştır. Jelatin üretiminde kullanılan su miktarının çok fazla olması ve üretim sonrasında oluşan atık suyun çevreye negatif etkileri nedeniyle yatırım için belirlenecek olan arazi seçiminde bazı kriterler dikkate alınmıştır. Öncelikle imar durumu, su, enerji, doğalgaz ve arıtma ile ilgili özellikler dikkate alınmıştır. Konya ve ilçelerinin arazi durumu ve organize sanayi bölgeleri dikkate alınmıştır. Raporun hazırlandığı tarih itibarıyle, **Konya merkezde yer alan** Organize Sanayi Bölgeleri Müdürlüğü ile yapılan görüşmelerde tahsis edilebilecek arsa olmadığı ifade edilmiştir. Konya ilçelerinden Beyşehir Organize Sanayi Müdürlüğü ile yapılan görüşmelerde yaklaşık yedi ay içerisinde ikinci organize sanayi bölgesinin açılacağı ve 20 TL/m² den arsa bulunabileceği öğrenilmiştir.

Bu bilgiler kapsamında 50.000 m²lik arsa bedeli 50.000 m² x 20 TL/m² = 1.000.000 TL (145.900 USD)'dır.

4.1.2. Etüt ve Proje Giderleri

Dünyada jelatin tesisi için gerekli tüm makine ve teçhizatı üretip anahtar teslimi tesis kurabilen firma sayısı sınırlıdır. Diğer taraftan jelatin üretimi kolay görünse de, bilinen bir teknoloji olmadığından, müşteri talebine uygun ve istenilen kalitede jelatin üretmenin ve buna uygun bir üretim tesisi tasarlamadan oldukça zor bir süreç olacağı düşünülmektedir.

Diğer taraftan yatırım döneminde alınması gereken Teşvik Belgesi, çevre ile ilgili izinler (Yatırım ÇED kapsamında olmayıp Çevre Kanunu'nun Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamındadır. İşletme ruhsatları, gerekli laboratuvar analizleri, marka tescilleri, **HACCP** (GIDA GÜVENLİĞİ YÖNETİM SİSTEMİ BELGESİ) -**ISO**, **TSE**-Helal gıda Sertifikası gibi kalite ve/veya ürün uygunluk sertifikasyonları da bu kalem harcamalar içinde dikkate alınmıştır. Bu kapsamda etüt ve proje hizmetleri ile mühendislik **hizmetleri** için **toplam 200.000 USD** harcama öngörülmüştür.

4.1.3. İnşaat Harcamaları

Tesis için 50.000 **m²** büyüklüğünde bir arazi ve 1.500 ton jelatin üretim kapasitesi için 25.000 **m²** kapalı inşaat alanına ihtiyaç bulunmaktadır. Yapılar için Bayındırılık Bakanlığı yaklaşık birim **maliyetleri** sınıflandırmasına göre entegre tarımsal endüstri yapıları III. Sınıf B grubunda yer almaktadır. Buna göre tesisin inşaat maliyeti hesabında birim maliyet olarak 1.450 TL/**m²** (**211,55 USD/m²**) esas alınmıştır.

1.500 ton kapasite için;

$$25.000 \text{ m}^2 \times 211,55 \text{ USD} = 5.288.750 \text{ USD}$$

Üretimde çok fazla su kullanılması nedeniyle fabrika sahası içinde bir kuyu açılması öngörmüştür. Kuyunun açılması için yeraltı su kaynaklarının aranması ve çıkarılmasına ilişkin DSİ Yeraltısuları Teknik Yönetmeliği'nde **belirtilen** koşulların sağlanması suyun araştırılması, çıkarılması ve kullanılmasına ait hükümler uygulanmalıdır. Kuyu maliyetinin hesaplanmasında TMMOB **Jeofizik** Mühendisleri Odası 2020 birim fiyatları esas alınmıştır. Arazide suyun yaklaşık 150 metreden çıkarılacağı öngörmüştür. Yaklaşık 100.000 TL (15.000 USD) harcama öngörmüştür. Toplam inşaat maliyeti 5.303.750 USD'dır.

4.1.4. Makine ve Teçhizat Giderleri

Tesis için gerekli makine teçhizat listesi 1.500 ton kapasite için Tablo 29, 20 ve 31'de verilmiştir. Ana makine ve teçhizat bu sektörde en büyük makine üreticilerinden olan ve komple anahtar teslim teklif **verebilen Nantog Keda Chemical Machinery** (<http://www.snsjzy.com/eims/plus/list.php?tid=5>) firmasından alınan teklif baz alınarak oluşturulmuş olup toplam makine ve teçhizat tutarı arıtma dahil **anahtar teslim 10.670.580 USD** tutarındadır. Detay makine teçhizat listesi ekte verilmiştir.

4.1.5. Taşıma ve Sigorta Giderleri

Ana makine ve teçhizat yurt dışından ithal edilecektir. FOB fiyat üzerinden gemi ile taşıma ve sigorta bedeli olarak %5, ana makine teçhizat ile yardımcı üniteler makine teçhizatın yurt içi taşıma bedeli olarak da %1,5 alınmıştır.

4.1.6. İthalat ve Gümrükleme Giderleri

Yatırımin teşvik belgeli yapılması düşünüldüğünden ithal makine ve teçhizat gümrük vergisinden muaf olacaktır ve bu kalem için herhangi bir harcama öngörülmemiştir.

4.1.7. Montaj Giderleri

Ana makine ve teçhizatın montajı için üretici firma tarafından sağlanacak montör hizmetleri ile yardımcı makine ve teçhizata yönelik montör hizmetleri için gider olarak 220.000 USD öngörülmüştür.

4.1.8. Taşıt Araçları ve Demirbaş Giderleri

Taşıt olarak, **bir adet otomobil (300.000 TL)**, işçi-malzeme taşımak vb. genel amaçlı kullanım için iki adet midibüs tipi (580.000 TL), bir adet de kasalı kamyonet tipi ticari araç (180.000 TL) , hammadde nakliyesi için iki adet 20 **ton kapasiteli frigofirik kamyon (200.000 USD)** olmak üzere toplam 354.654 USD öngörülmüştür.

Diğer taraftan tesis için gerekli büro malzeme ve cihazları vb. demirbaşlar için (telefon santral ve **apareyleri, bilgisayar ve programlar, faks, fotokopi makinesi, klima, masalar, koltuklar, dolaplar vs.**) 100.000 USD demirbaş gideri düşünülmüştür. Bu durumda, taşıt ve demirbaş giderleri için toplam 454.654 USD öngörülmüştür.

4.1.9. İşletmeye Alma Giderleri

Montajı yapılan makine ve teçhizatın işleyişini kontrol aşamasında ortaya çıkabilecek giderleri kapsayan işletmeye alma giderleri; test, ayarlama, deneme üretimi gibi aşamalarda kullanılacak enerji, malzeme ve işçilik gibi masraflar için 200.000 USD öngörülmüştür.

4.1.10. Genel Giderler

Yatırım dönemine ait haberleşme, ilan, seyahat ve benzeri masraflar ile yatırım dönemi personel ve genel yönetim giderleri olarak (buraya kadar olan) sabit yatırım tutarının yaklaşık %1'i alınmıştır.

4.1.11. Beklenebilecek Farklar

Bu kaleme kadar olan harcamaların yaklaşık %2'si oranında bir fiziki ve finansal beklenmeyen gider olabileceği tahmin edilmektedir.

Tablo 37. Yatırım Uygulama Planı

YATIRIM KALEMLERİ	1.YIL								2.YIL											
	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ARSA TEMİNİ																				
ETÜT PROJELER																				
İNŞAAT İŞLERİ																				
MAKİNA EKİPMAN																				
TAŞIMA VE SIGORTA																				
MONTAJ																				
TAŞIT VE DEMİRBAŞLAR																				
İŞLETMEYE ALMA																				

Yukarıda belirtilen yapılacak işlemler dikkate alınarak ana yatırım kalemleri itibarıyle hazırlanmış olan yatırım uygulama programı verilmiştir. Buna göre yatırım sürecinin yaklaşık 20 ay içinde tamamlanarak tesisin işletmeye alınabileceği öngörlülmüştür.

4.2 Yatırımin Geri Dönüş Süresi

Yatırımin geri dönüş süresi **4 yıl 10 ay olarak hesaplanmıştır**. Jelatin üretiminde üretimin ve pazarın hassasiyeti nedeniyle üretici firmalardan randevu alınamamıştır.

5. ÇEVRESEL VE SOSYAL ETKİ ANALİZİ

Yatırım ÇED kapsamında olmayıp Çevre Kanunu'nun Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamındadır. Kuyu açılmasının gerekliliği durumunda gerekli izinler alınmalıdır ve bu izinlerin alınma süreleri detay fizibilite çalışmalarında dikkate alınmalıdır. Yatırım sağlayacağı **istihdam nedeniyle katma** değer oluşturma özelliğine sahiptir. Ayrıca Konya başta olmak üzere illerde şekerleme ve gıda sanayinin yoğunluğu da dikkate alındığında bu sektörün hammadde girdisini de destekleyici nitelikte olacaktır.

Ayrıca yatırımin tamamlanmak üzere olan Beyşehir OSB'de gerçekleşmesi **durumunda hem** OSB'ye ilginin artması hem de şehrin ticari yaşamının hareketlenmesi beklenmektedir.

KAYNAKLAR

Bir Gıda Katkısı Olarak Jelatin: Yapısı, Özellikleri, Üretimi, Kullanımı ve Kalitesi/ Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Gıda Mühendisliği Bölümü

Gelatin Manufacturers of Europe

TOBB Sanayi Veri Tabanı, erişim tarihi: Ağustos 2020

ITC (International Trade Center)

TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu)

TOBB (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği) Sanayi Verileri

Preparation and Processing of Religious and Cultural Foods

<http://ggbs.tarim.gov.tr/cis/servlet/StartCISPage?PAGEURL=/FSIS/ggbs.onayliisletmeSorgu.html&POPUPTITLE=AnaMenu>

Ek-1: Fizibilite Çalışması için Gerekli Olabilecek Analizler

Yatırımcı tarafından hazırlanacak detaylı fizibilitede, aşağıda yer alan analizlerin asgari düzeyde yapılması ve makine-teçhizat listesinin hazırlanması önerilmektedir.

Ekonominik Kapasite Kullanım Oranı (KKO)

Sektörün mevcut durumu ile önmüzdeki dönem için sektörde beklenen gelişmeler, firmanın rekabet gücü, sektördeki deneyimi, faaliyete geçtikten sonra hedeflediği üretim-satış rakamları dikkate alınarak hesaplanan ekonomik kapasite kullanım oranları tahmini tesis işletmeye geçtikten sonraki beş yıl için yapılabilir.

Ekonominik KKO= Öngörülen Yıllık Üretim Miktarı /Teknik Kapasite

Üretim Akım Şeması

Fizibilite konusu ürünün bir birim üretilmesi için gereken hammadde, yardımcı madde miktarları ile üretimle ilgili diğer prosesleri içeren akım şeması hazırlanacaktır.

İş Akış Şeması

Fizibilite kapsamında kurulacak tesisin birimlerinde gerçekleştirilecek faaliyetleri tanımlayan iş akış şeması hazırlanabilir.

Toplam Yatırım Tutarı

Yatırım tutarını oluşturan harcama kalemleri yıllara sari olarak tablo formatında hazırlanabilir.

Tesis İşletme Gelir-Gider Hesabı

Tesis işletmeye geçtikten sonra tam kapasitede oluşturulması öngörülen yıllık gelir gider hesabına yönelik tablolar hazırlanabilir.

İşletme Sermayesi

İşletmelerin günlük işletme faaliyetlerini yürütebilmeleri bakımından gerekli olan nakit ve benzeri varlıklar ile bir yıl içinde nakde dönüşebilecek varlıklara dair tahmini tutarlar tablo formunda gösterilebilir.

Finansman Kaynakları

Yatırım için gerekli olan finansal kaynaklar; kısa vadeli yabancı kaynaklar, uzun vadeli yabancı kaynaklar ve öz kaynakların toplamından oluşmaktadır. Söz konusu finansal kaynaklara ilişkin koşullar ve **maliyetler belirtilebilir.**

Yatırımın Kârlılığı

Yatırımı değerlendirmede en önemli yöntemlerden olan yatırımın kârlılığının ölçümü aşağıdaki formül ile gerçekleştirilebilir.

Yatırımın Kârlılığı= Net Kâr / Toplam Yatırım Tutarı

Nakit Akım Tablosu

Yıllar itibariyle yatırımda oluşması öngörülen nakit akışını gözlemlemek amacıyla tablo hazırlanabilir.

Geri Ödeme Dönemi Yöntemi

Geri Ödeme Dönemi Yöntemi kullanılarak hangi dönem yatırımın amortı edildiği hesaplanabilir.

Net Bugünkü Değer Analizi

Projenin uygulanabilir olması için, yıllar itibariyle nakit akışlarının belirli bir indirgeme oranı ile bugünkü değerinin bulunarak, bulunan tutardan yatırım giderinin çıkarılmasıyla oluşan rakamın sıfırda eşit veya büyük olması gerekmektedir. Analiz yapıılırken kullanılacak formül aşağıda yer almaktadır.

$$NBD = \sum_{t=0}^n (NAt/(1+k)t)$$

t=0

NAt : t. Dönemdeki Nakit Akışı

k: Faiz Oranı

n: Yatırımın Kapsadığı Dönem Sayısı

Cari Oran

Cari Oran, yatırımın kısa vadeli borç ödeyebilme gücünü ölçer. Cari oranın 1,5-2 civarında olması yeterli kabul edilmektedir. Formülü aşağıda yer almaktadır.

Cari Oran = Dönen Varlıklar/ Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Likitde Oranı, yatırımın bir yıl içinde stoklarını satamaması durumunda bir yıl içinde nakde dönüşebilecek diğer varlıkllarıyla kısa vadeli borçlarını karşılayabilme gücünü gösterir. Likidite Oranının 1 olması yeterli kabul edilmektedir. Formülü aşağıda yer almaktadır.

Likitde Oranı= (Dönen Varlıklar- Stoklar)/Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Söz konusu iki oran, yukarıdaki formüller kullanılmak suretiyle bu bölümde hesaplanabilir.

Başabaş Noktası

Başabaş noktası, bir firmanın hiçbir kar elde etmeden, zararlarını karşılayabildiği noktayı/seviyeyi belirtir. Diğer bir açıdan ise bir firmanın, giderlerini karşılayabildiği nokta da denilebilir. Başabaş noktası birim fiyat, birim değişken gider ve sabit giderler ile hesaplanır. Ayrıca sadece sabit giderler ve katkı **payı** ile de hesaplanabilir.

Başabaş Noktası = Sabit **Giderler / (Birim Fiyat-Birim Değişken Gider)**

Ek-2: Yerli/İthal Makine-Teçhizat Listesi

Konevi Mahallesi Feritpaşa Caddesi No:18 42040 Meram/KONYA
Tel: 0 (332) 236 32 90 – Faks: 0 (332) 236 46 91
E-posta: bilgi@mevka.gov.tr | www.mevka.org.tr

ISBN

Kalkınma Ajansı Yayınları Bedelsizdir, Satılamaz